

**Diagnoza implementacji Kompetencji Kluczowych
w kontekście potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych
oświaty i rynku pracy**

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Białymstoku

Opracowanie: **Urszula Makowska**

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt finansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Spis treści

Diagnoza implementacji Kompetencji Kluczowych w kontekście potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych oświaty i rynku pracy Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Białymstoku	1
I. CHARAKTERYSTYKA SZKOŁY	3
I.1 Położenie geograficzne	3
I.2 Krótki opis bazy dydaktycznej	3
I.3 Charakterystyka uczniów szkoły	4
I.4 Charakterystyka kadry pedagogicznej	5
I.5 Główne problemy nauczycieli w kształtowaniu KK i zawodowych	7
II. KOMPETENCJE KLUCZOWE I ZAWODOWE	11
II.1 Efekty kształcenia	11
II.1.1 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie przedsiębiorczości	11
II.1.2 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie technologii informacyjnej i przedmiotów matematyczno-przyrodniczych	12
II.1.3 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie matematyki	14
II.1.4 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie języków obcych	16
II.2 Kompetencje zawodowe uczniów i absolwentów	19
II.3 Kompetencje kluczowe a kompetencje zawodowe	26
III. RYNEK PRACY	32
III.1 Regionalny i lokalny rynek pracy w aspekcie specjalności zawodowych placówki	32
III.2 Kompetencje Kluczowe a rynek pracy	36
III.3 Funkcjonowanie absolwentów na lokalnym i regionalnym rynku pracy	38
IV. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA I UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH	40
IV.1 Prognozy demograficzne	40
IV.2 Współpraca szkoły z zakładami pracy	42
IV.3 Działalność szkoły na rzecz przygotowania uczniów do funkcjonowania w zmieniających się realiach rynku pracy	45
V. WNIOSKI I REKOMENDACJE	47
VI. ZAŁĄCZNIKI	50

I. CHARAKTERYSTYKA SZKOŁY

I.1 Położenie geograficzne

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 położony jest w dzielnicy Starosielce, która stanowi południowo - zachodnią część Białegostoku. Starosielce zostały założone w roku 1872 na polecenie cara Rosji z myślą o potrzebach mieszkalnych załogi Zakładów Remontowych Zaplecza Kolei Żelaznych i tak powstała osada kolejarzy Starosielce. W niej powstała pierwsza szkoła kolejowa, do której uczęszczało ok. 200 uczniów ze Starosielc i okolicznych wsi. Budynek szkoły jest jednym z najstarszych budynków Starosielc, pamiętającym zarówno lata osady kolejarzy , jak i najważniejsze wydarzenia lat międzywojennych, począwszy od chwili odzyskania niepodległości spod zaboru rosyjskiego, a także wydarzenia związane z I i II wojną światową.

Od 1 września 2003 r. w budynkach mieszczących się przy ulicy Letniej 1/1 rozpoczęła swoje funkcjonowanie nowa Szkoła pod nazwą: Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Białymstoku. Całość powstała z połączenia dwóch odrębnych jednostek: Zespołu Szkół Przemysłu Spożywczego im. Zygmunta Glogera w Białymstoku oraz Zespołu Szkół Zawodowych PKP im Ernesta Malinowskiego w Białymstoku. Nasza placówka położona jest wzdłuż stacji kolejowej, z dala od ruchliwego centrum miasta. Mieści się na rozległym terenie o powierzchni 2,2040ha, z dużą ilością zieleni. Teren jest atrakcyjny i zapewnia odpowiednie warunki kształcenia i wychowania.

I.2 Krótki opis bazy dydaktycznej

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Białymstoku dysponuje pięcioma budynkami. W skład szkoły wchodzi:

- budynek główny z całą infrastrukturą i zapleczem dydaktycznym: 3 pracownie komputerowe, w tym jedna dodatkowo wyposażona w sprzęt fiskalny i specjalistyczne oprogramowanie do handlu i spedycji, pracownia analizy żywności wyposażona w sprzęt do wykonywania prac laboratoryjno-chemicznych. Placówka posiada 14 klasopracowni: historyczna, przedmiotów zawodowych ekonomicznych, biologii, chemii, języka angielskiego, języka niemieckiego, matematyki (dwie), języka polskiego (trzy) oraz centrum multimedialne i bibliotekę. Wyposażenie klasopracowni

w środki dydaktyczne jest niezadowalające, brak jest między innymi oprogramowania specjalistycznego do konkretnych przedmiotów zawodowych korzystających z TI, oprogramowania do przedmiotów ogólnokształcących, odtwarzaczy DVD, wyposażenia pracowni językowych (boksy ze słuchawkami, konsola nauczycielska), telewizorów, literatury fachowej, słowników, sprzętu sportowego;

- budynek tzw. „starej szkoły” – znajdują się w nim dwie pracownie specjalistyczne (mechaniczna, oraz elektryczna) wyposażone w stanowiska laboratoryjne, trzy klasopracownie (kelnerska, przedsiębiorczości, teoretycznych przedmiotów elektrycznych) oraz aula wyposażona w sprzęt nagłaśniający, ekran do prezentacji audiowizualnych i multimedialnych;
- budynek adoptowany do potrzeb wychowania fizycznego (o pow. około 220m²);
- internat ze stołówką;
- „Izba Tradycji”.

Szkoła dysponuje trzema stałymi łączami z Internetem i posiada własną, aktualizowaną stronę internetową.

I.3 Charakterystyka uczniów szkoły

W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 obecnie kształci się 323 uczniów. Liczba ta często ulega zmianie w ciągu roku szkolnego (Wykres 1).

Wykres 1.

Źródło: dzienniki lekcyjne, protokoły rad pedagogicznych.

W bieżącym roku szkolnym do szkoły zostali przyjęci uczniowie głównie z ocenami dopuszczającymi i niską punktacją z egzaminu gimnazjalnego (technikum: część

humanistyczna 22,2, część matematyczna 21,2; zasadnicza szkoła zawodowa: część humanistyczna 22,7, część matematyczna 17,4), co potwierdziły wyniki testów diagnozujących (z matematyki – średnia 1,3, z chemii 1,5). 22% naszych uczniów stanowią uczniowie z terenów wiejskich, z tego 9% mieszka w Internacie szkolnym oraz 14% uczniów dojeżdża na zajęcia edukacyjne. Największa odległość od miejsca zamieszkania wynosi 50km. Ponadto do naszej szkoły uczęszcza 1,5% uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz 4,6% uczniów posiadających opinie Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej. 25% uczniów korzysta z różnych form pomocy materialnej (8% stypendia socjalne, 3% stypendia motywacyjne, 14% dożywianie). Jedna uczennica w bieżącym roku szkolnym otrzymuje stypendium Prezesa Rady Ministrów.

Na podstawie analizy SWOT (załącznik nr 2) wynika, że zaległości z poprzednich etapów edukacyjnych nawarstwiają się w kolejnych latach edukacji, powodując szereg problemów w kształtowaniu kompetencji kluczowych z poszczególnych przedmiotów. Wysoki procent młodzieży reprezentuje postawę otwartą, aktywną, ambitną. Jednak uwarunkowania środowiskowe uniemożliwiają im osiągnięcie zamierzonych celów. Trudna sytuacja rodzinna, bezrobocie rodziców, brak wsparcia, zaległości edukacyjne powodują, iż wielu uczniów nie potrafi pokonać bariery, jaką jest brak wiary we własne możliwości, a co za tym idzie chęci samodzielnego działania. Wielu uczniów przypadkowo wybrało naszą szkołę, nie planując swojej przyszłości zawodowej. Nieprzemysłane wybory i decyzje przekładają się na niskie zaangażowanie ucznia, słabą znajomość potrzeb, prognoz i wymogów rynku pracy.

I.4 Charakterystyka kadry pedagogicznej

W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Białymstoku zatrudnionych jest 59 nauczycieli, z czego 32% stanowią nauczyciele dyplomowani, 36% nauczyciele mianowani, 27% nauczyciele kontraktowi oraz 5% nauczyciele stażyści. 32% nauczycieli posiada dodatkowe kwalifikacje, z czego 17% do nauczania drugiego przedmiotu: geografii, fizyki, przedsiębiorczości, matematyki, języka niemieckiego, języka rosyjskiego, języka angielskiego, przysposobienia obronnego, wiedzy o społeczeństwie oraz przedmiotów zawodowych branży spożywczej. Natomiast 10% nauczycieli posiada kwalifikacje do prowadzenia dodatkowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, zajęć

rewalidacyjnych, socjoterapii, terapii pedagogicznej, zajęć opiekuńczo – wychowawczych. W ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczyciele uczestniczą w wielu różnych formach doskonalących pracę nauczyciela, w tym szkolenia dla kandydatów na egzaminatora, 27% nauczycieli ma uprawnienia egzaminatora w zakresie egzaminu maturalnego z matematyki, historii, języka angielskiego, języka niemieckiego, języka polskiego oraz egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodzie: technik spedytor, technik technologii żywności, technik organizacji usług gastronomicznych, kelner, piekarz, cukiernik, kucharz małej gastronomii oraz operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego. Kadra pedagogiczna posiada również doświadczenie w pisaniu projektów unijnych:

- w 2004 r. Program MOE „Szkoła pomostem do kariery” – w ramach Podprojektu 4 Reorientacja Szkolnictwa Zawodowego RZL – Promocja Zatrudnienia województwo podlaskie – Program otrzymał wyróżnienie II stopnia.
- 2005 r. Program MOE w ramach Podprojektu 3 – Wsparcie rozwoju lokalnej współpracy partnerskiej w zakresie podnoszenia jakości kształcenia zawodowego – Promocja Zatrudnienia i RZL województwo podlaskie
- 2006 r. projekt wdrażany w ramach: Promocja Zatrudnienia i Rozwój Zasobów Ludzkich – projekt regionalny – nagroda 20 tys. euro na wyposażenie pracowni w sprzęt komputerowy, fiskalny i specjalistyczne oprogramowanie do handlu i spedycji
- 2008 r. Projekt w ramach Priorytetu IX – 9.2 – Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego.

Pewien procent nauczycieli charakteryzuje brak przywiązania do miejsca pracy, co jest wynikiem niepełnego wymiaru godzin pracy w szkole (załącznik nr 2). Skutkiem tego jest brak właściwej komunikacji i mniejszy przepływ informacji, co za tym idzie pojawiają się trudności we współpracy między nauczycielami. Obserwuje się również zniechęcenie do wprowadzania nowych metod i form pracy. Nauczyciele często korzystają z już wypracowanych przez wiele lat metod pracy, nie dostosowując ich do możliwości ucznia. Wynikają z tego trudności dostosowywania programów nauczania do zmieniających się uwarunkowań środowiskowych i rynku pracy. Nauczyciele stawiają zbyt duże wymagania, opierając się na przeładowanych programowo treściach nauczania. Często wysokie koszty specjalistycznych szkoleń zniechęcają nauczycieli do doskonalenia się zgodnie z aktualnymi potrzebami szkoły (załącznik nr 2).

I.5 Główne problemy nauczycieli w kształtowaniu KK i zawodowych

W obliczu intensywnych zmian na rynku pracy, związanych z coraz częściej odczuwanym deficytem wykwalifikowanych pracowników przemysłu nasza placówka kształcąca w wielu zawodach staje przed problemem „ Jak kształtować w swoich uczniach kompetencje kluczowe oraz zawodowe dające możliwości odnalezienia się na rynku pracy?”.

Kompetencja to dyspozycje w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw, pozwalające realizować zadania zawodowe na odpowiednim poziomie. Wywiady przeprowadzone z nauczycielami oraz opis wyników analizy SWOT (załącznik nr 2) ukazują, że nauczyciele napotykają na swej drodze trudności w każdym zakresie.

W zakresie wiedzy głównymi problemami są:

- duże zaległości z wcześniejszych etapów edukacji, które nawarstwiają się i utrudniają dalszy rozwój – odzwierciedlają to wyniki z przedmiotów ścisłych i humanistycznych i konieczność poświęcania czasu na uzupełnienie braków,
- słaba znajomość języków obcych utrudniająca porozumiewanie się i komunikację oraz opanowanie pojęć języka zawodowego,
- brak korelacji treści kształcenia z przedmiotów ogólnokształcących z przedmiotami zawodowymi, co pociąga za sobą problemy ucznia w czytaniu ze zrozumieniem, w rozwiązywaniu prostych obliczeń matematycznych np. układania proporcji, obliczania procentów, przeliczania jednostek itp.
- brak aktualnych publikacji książkowych zarówno do nauki matematyki, przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, przedsiębiorczości jak i do nauki zawodu (niekiedy wiedza w nich zawarta nie jest uaktualniona),
- nauczyciele są często teoretykami nie mającymi doświadczenia i styczności z zakładami pracy związanymi z zawodem,
- ubogi zasób słownictwa, powodujący problemy z porozumiewaniem się między uczniem, a nauczycielem (uczeń nie potrafi określić – wytłumaczyć, czego nie rozumie),
- trudniejszy materiał nauczania niż na poprzednich szczeblach nauczania, trudności w przedstawieniu się z korzystania z komputera w celu zapewnienia sobie miłego

spędzenia czasu na wykorzystanie środków i narzędzi TI w sytuacjach zbliżonych do pracy zawodowej,

- brak rozumienia terminów i pojęć,
- niskie możliwości intelektualne uczniów.

W zakresie umiejętności problemy to:

- brak umiejętności uczenia się,
- brak umiejętności planowania, organizowania i oceniania własnego procesu uczenia się przez uczniów, a tylko takie umiejętności dają szansę kierowania własnym rozwojem i efekty w postaci znajomości języka,
- nieumiejętność wiązania teorii z praktyką oraz wykorzystania wiedzy z różnych dziedzin nauki,
- za mało zajęć praktycznych pozwalających przyswoić wiedzę zawodową i wyrobić w uczniu umiejętności czysto zawodowe,
- uczniowie odbywając praktyczną naukę zawodu w rzeczywistych warunkach pracy nie mają możliwości nabycia umiejętności organizowania i usprawniania pracy – wykonują tylko fragment toku produkcyjnego,
- uczniowie poza Internetem nie korzystają z innych źródeł wiadomości – nie czytają prasy branżowej, nie interesują się nowinkami technologicznymi – nie potrafią skutecznie poszukiwać i przetwarzać informacji,
- brak umiejętności czytania ze zrozumieniem,
- brak umiejętności stosowania głównych zasad i procesów, zdolności wyrażania wniosków i sposobów rozumowania, które do tych wniosków doprowadziły,
- nieumiejętność twórczego i innowacyjnego myślenia oraz takiego podejścia do rozwiązywania problemów,
- brak umiejętności współdziałania w zespole/grupie,
- brak umiejętności oceny własnych mocnych i słabych stron.

W zakresie postaw:

- mała ambicja uczniów,
- brak wiary we własne możliwości,
- brak pasji,
- przypadkowy wybór szkoły, kierunku kształcenia,
- niska motywacja i niechęć do nauki,

- krótkowzroczność , brak myślenia perspektywicznego,
- słaba orientacja na osiągnięcia i zdobywanie sukcesów,
- małe zaangażowanie na zajęciach praktycznych,
- brak odpowiedzialności za pracę w grupie,
- nieodpowiedzialność za pracę samodzielną i zespołową,
- brak postaw zdrowej rywalizacji („lepiej się nie wychylać z szeregu”),
- brak tolerancji i zrozumienia,
- brak zainteresowania przedmiotem,
- brak motywacji do zdobywania wiedzy i kształtowania umiejętności dostrzegany przez większość nauczycieli,
- często brak zainteresowania rodziców dziećmi, trudna sytuacja rodzinna, problemy osobiste w domu rodzinnym, zaniedbania wychowawcze,
- brak nowoczesnych pomocy dydaktycznych (tablice dostosowane do aktualnych wymagań edukacyjnych, programy komputerowe, itp.),
- założenie z góry, że język jest trudny, więc i tak nie da się go nauczyć,
- chociaż komputer staje się dziś narzędziem codziennym („trudno zdobywać informacje bez dostępu do nowych technologii informacyjnych”), to wiele osób nie ma możliwości korzystania z komputera w domu, bądź nie ma jeszcze dostępu do Internetu („w szkole nie zawsze jest na to czas”), co zmniejsza ich szanse na zdobycie określonych informacji i sprawne posługiwanie się nowymi technologiami,
- szybkie zniechęcenie się, gdy nie ma natychmiastowych rezultatów („nauka języka to długi proces i nie ma tu żadnych cudownych metod i sposobów, jak to reklamują niektóre szkoły językowe, to ciężka praca przez lata”),
- brak podręczników (czasami są to 2-3 podręczniki w klasie, bo „za ciężko nosić”, bo „nie ma pieniędzy na książki”),
- niechęć do wszelkich zajęć dodatkowych, pozalekcyjnych, wyrównawczych (“bo trzeba zostać po lekcjach, a po 7-8 godzinach już się nie chce”, lepiej więc dalej narzekać, że się tych liter nie rozumie, nie można ich zapamiętać”, “są głupie i tego nie da się nauczyć”, „trudności z dojazdem na te zajęcia”).

Ponadto głównym problemem w kształtowaniu kompetencji kluczowych i zawodowych są: położenie szkoły, warunki lokalowe, zaplecze dydaktyczne szkoły, brak

sali gimnastycznej. Ogromnym problemem jest wiek budynków szkoły, przekładający się na brak nowoczesnego ujęcia szkoły, jej możliwości oraz związanych z tym przedsięwzięć.

II. KOMPETENCJE KLUCZOWE I ZAWODOWE

II.1 Efekty kształcenia

II.1.1 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie przedsiębiorczości

Inicjatywność i przedsiębiorczość oznaczają zdolność osoby do wcielania pomysłów w czyn. Obejmują one kreatywność, innowacyjność i podejmowanie ryzyka, a także zdolność do planowania przedsięwzięć i prowadzenia ich dla osiągnięcia zamierzonych celów. Stanowią również wsparcie dla indywidualnych osób, nie tylko w ich codziennym życiu prywatnym i społecznym, ale także w ich miejscu pracy pomagając uzyskać świadomość kontekstu pracy i zdolność wykorzystywania szans. Są podstawą bardziej konkretnych umiejętności i wiedzy potrzebnych tym, którzy podejmują przedsięwzięcia o charakterze społecznym lub handlowym lub w nich uczestniczą. Powinny one obejmować świadomość wartości etycznych i promować dobre zarządzanie.

Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów naszej szkoły w zakresie przedsiębiorczości od dwóch lat plasują się na poziomie 3,9. W pierwszym półroczu bieżącego roku szkolnego nastąpił wzrost średniej ocen o 0,2 i wynosi 4,1. Przy czym uczniowie technikum osiągają zdecydowanie wyższe wyniki nauczania (4,45) niż uczniowie zasadniczej szkoły zawodowej (3,8).

Z analizy wyników nauczania oraz informacji uzyskanych od uczniów (załącznik nr 2) wynika, że zarówno uczniowie jak i absolwenci naszej szkoły opanowali zdolność identyfikowania dostępnych możliwości działalności osobistej i zawodowej, umiejętność oceny własnych mocnych i słabych stron, oceny ryzyka i podejmowania go w uzasadnionych przypadkach, umiejętność skutecznej reprezentacji i negocjacji, zdolność pracy indywidualnej, jak i współpracy w zespole oraz znajomość zasad dobrego zarządzania. Wielu absolwentów charakteryzuje postawa przedsiębiorcza przejawiająca się inicjatywnością, aktywnością, niezależnością oraz innowacyjnością we wszystkich sferach życia. Umiejętności zdobyte w zakresie przedsiębiorczości oraz wykorzystanie ich

na przedmiotach zawodowych oraz zajęciach praktycznych zostały ocenione przez ankietowanych średnią ocen 3,15.

II.1.2 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie technologii informacyjnej i przedmiotów matematyczno-przyrodniczych

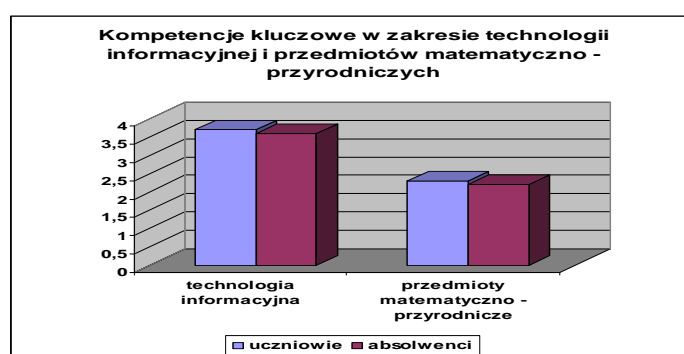
Nowoczesny model edukacji musi uwzględnić całe spektrum możliwości wykorzystania komputera w dziedzinach aktywności człowieka. Powinien przygotować ewentualnych użytkowników do efektywnego wykorzystania narzędzia, jakim jest komputer, wdrażać go do stosowania nowych technologii związanych z przetwarzaniem informacji oraz pozwolić odnaleźć się w szybko zmieniającej się rzeczywistości. Zapisy podstawy programowej kształcenia ogólnego przewidują, że nauczanie technologii informatycznej na poziomie szkoły ponadgimnazjalnej zapewni uczniom wykształcenie umiejętności świadomego i sprawnego posługiwania się komputerem oraz narzędziami i metodami informatyki, przygotowuje do aktywnego funkcjonowania w tworzącym się społeczeństwie informacyjnym. (źródło: Podstawa programowa kształcenia ogólnego – technologia informacyjna).

W związku z powyższym programy nauczania na III etapie kształcenia zakładają przygotowywanie uczniów do osiągnięcia podstawowych umiejętności i kompetencji w dziedzinie obsługi i zastosowania komputerów, technologii informacyjnej i urządzeń opartych na technologii komputerowej, stosowania różnego rodzaju programów użytkowych i edukacyjnych, korzystania z dostępnych źródeł informacji, komunikowania się z wykorzystaniem sieci komputerowych oraz rozwiązywania problemów przez stosowanie podstawowych metod algorytmicznych. Upowszechnienie się technologii informacyjnej wywiera ogromny wpływ na szkoły i przebiegający w nich proces kształcenia. Umiejętne używanie komputera na przedmiotach matematyczno-przyrodniczych może wspomagać nowe tendencje w nauczaniu. Co więcej – korzystając z dobrze opracowanych do celów szkolnych programów można nie tylko pobudzić uczniów do dyskusowania, wymiany myśli, wzajemnego oddziaływania na siebie, ale również tak konstruować lekcje, aby aktywizować, pobudzać różnego typu aktywności.

Kompetencje kluczowe uczniów naszej szkoły w zakresie technologii informacyjnej od dwóch lat plasują się na poziomie 3,6. W pierwszym półroczu bieżącego roku szkolnego nastąpił wzrost średniej ocen o 0,2 i wynosi 3,8. Przy czym uczniowie

zasadniczej szkoły zawodowej osiągają nieco wyższe wyniki nauczania (3,8) niż uczniowie technikum (3,5). Natomiast w przypadku przedmiotów matematyczno-przyrodniczych średnie wyniki nauczania są niskie i przez dwa ostatnie lata nauki nie ulegają zmianie zarówno w przypadku zasadniczej szkoły zawodowej jak i technikum, utrzymują się na poziomie – 2,3. Kompetencje kluczowe absolwentów naszej szkoły w zakresie technologii informacyjnej (3,6) oraz przedmiotów matematyczno-przyrodniczych (2,2) są porównywalne z wiedzą i umiejętnościami zdobytymi przez uczniów.

Wykres 2.

Źródło: dzienniki lekcyjne, protokoły rad pedagogicznych

Z analizy wyników nauczania oraz rozmów przeprowadzonych z nauczycielami, pracodawcami i rodzicami wynika, że zarówno uczniowie jak i absolwenci naszej szkoły w zakresie kompetencji kluczowych z:

- technologii informacyjne j- opanowali na poziomie dość dobrym konieczne umiejętności, które obejmują zdolność poszukiwania i gromadzenia informacji w porozumiewaniu się i rozrywece to jest wykorzystywanie komputerów do tworzenia, prezentowania i wymiany informacji oraz do porozumiewania się i uczestnictwa w sieciach współpracy za pośrednictwem Internetu, rozumienie możliwości i potencjalnych zagrożeń związanych z Internetem. Młodzież natomiast cechuje nieumiejętność twórczego podejścia do rozwiązywania problemów z wykorzystaniem określonych narzędzi technologii informacyjnej („uczniowie zazwyczaj działają tylko wg określonych schematów”), oraz ich wykorzystywania w krytyczny i systematyczny sposób;
- przedmiotów matematyczno-przyrodniczych – w bardzo słabym stopniu opanowali umiejętność rozumienia korzyści, ograniczeń i zagrożeń wynikających z teorii

i zastosowań naukowych oraz techniki w powiązaniu z podejmowaniem decyzji oraz rozumienia wpływu nauki i technologii na świat.

II.1.3 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie matematyki

Wśród przedmiotów szkolnych matematyka zajmuje ważną pozycję. Przypisywana temu przedmiotowi doniosłość wiąże się, z jednej strony, z przenikaniem matematyki do najrozmaitszych dziedzin nauki i techniki, z drugiej strony ze znaczącym udziałem nauczania matematyki w realizacji ogólnych celów kształcenia i wychowania.

Matematyka odgrywa dziś wybitną rolę w procesie organizacji i rozwoju życia gospodarczego kraju. Metody matematyczne stanowią precyzyjne narzędzia badań w wielu naukach i to nie tylko przyrodniczych, technicznych i ekonomicznych, ale także w pewnych naukach humanistycznych. Stale rośnie zakres bezpośrednich zastosowań metod matematycznych w produkcji i innych dziedzinach społecznych. Uczenie się matematyki kształtuje umysł, wdraża do logicznego myślenia, tworzy umiejętność zwięzłego formułowania myśli, przyzwyczajają do stosowania racjonalnych metod organizacji pracy własnej i sprawnego działania oraz wyrabia wartościowe cechy charakteru, takie jak inicjatywa, samodzielność, krytycyzm, systematyczność i dokładność w pracy, wytrwałość w pokonywaniu trudności wyłaniających się podczas dążenia do zamierzonego celu.

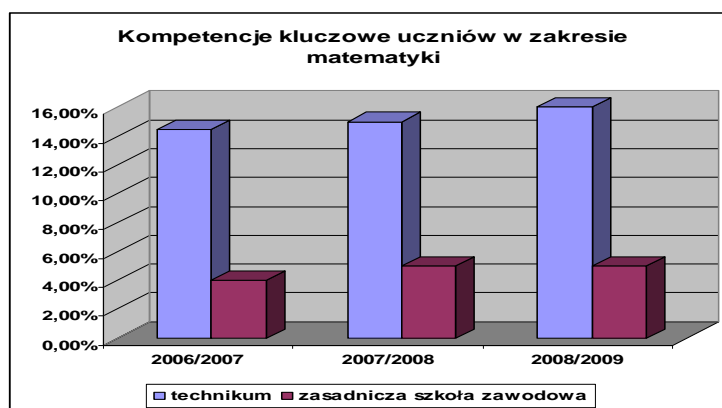
Z osiągnięciami uczniów związane jest ich sprawdzanie. Główny rodzaj narzędzia pomiaru dydaktycznego to test osiągnięć szkolnych. Test osiągnięć szkolnych jest zbiorem zadań, dostosowanym do określonej treści nauczania w taki sposób, by na podstawie wyniku testowania można było ustalić, w jakim stopniu treść ta jest opanowana przez ucznia, oraz przeznaczonym do rozwiązania w toku jednego zajęcia szkolnego. Testy osiągnięć szkolnych mają dla nauczyciela następujące rodzaje zastosowań:

- rozpoznanie osiągnięć i braków uczniów, ułatwione dzięki stosowaniu testów, stanowi punkt wyjścia indywidualizacji nauczania,
- zastosowanie testu pozwala nauczycielowi uzyskać podstawę dla oceny własnej pracy. Przedmiotem kontroli powinno być to, co jest najważniejsze w procesie dydaktyczno-wychowawczym i zostało zawarte w celach kształcenia i wychowania.

Badanie OECD - PISA 2003 (*Program Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów*) sprawdza kompetencje piętnastolatków w trzech obszarach: rozumienia tekstu, myślenia matematycznego i myślenia naukowego. W zadaniach sprawdzających **rozumienie tekstu** polscy uczniowie wypadli lepiej (497 pkt.), niż w 2000 r. (479 pkt.) – nieco powyżej średniej OECD (494 pkt.). W **myśleniu matematycznym** uzyskali 490 pkt. – nieco poniżej średniej OECD (500 pkt.). Nie radzili sobie dobrze z zadaniami, które wymagały od nich samodzielnego, analitycznego lub twórczego myślenia. (źródło: Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu - Strategia rozwoju edukacji na lata 2007-2013, Warszawa 2005)

Analizując średnie wyniki nauczania zarówno uczniów jak i absolwentów naszej szkoły z matematyki w okresie ostatnich dwóch lat oraz pierwszym półroczu bieżącego roku szkolnego (Wykres 2) można zauważyć, iż były one bardzo niskie i nie przekroczyły średniej ocen 2,0 (2006/2007 – 2,0; 2007/2008 – 1,9; 2008/2009 – 1,9). Przy czym w roku szkolnym 2007/2008 oraz w I półroczu roku szkolnego 2008/2009 zauważa się spadek o 0,1 w porównaniu z rokiem szkolnym 2006/2007. Wyższe wyniki nauczania z matematyki od dwóch lat osiągają uczniowie zasadniczej szkoły zawodowej – 1,9. Analiza wyników nauczania pokazuje, że w naszej szkole jest wysoki procent uczniów z ocenami niedostatecznymi z matematyki:

Wykres 3.

Źródło: dzienniki lekcyjne, protokoły rad pedagogicznych

Przy czym najwięcej ocen niedostatecznych z matematyki otrzymują uczniowie klas pierwszych, co potwierdza, iż uczniowie przychodzący do naszej szkoły mają duże zaległości z wcześniejszych etapów edukacji, które nawarstwiają się i utrudniają dalszy

rozwój w szkole ponadgimnazjalnej oraz stanowią główny problem nauczycieli w kształtowaniu kompetencji kluczowych z tego przedmiotu. W przypadku absolwentów średnia wyników nauczania wyniosła 2,2 zarówno w technikum jak i zasadniczej szkole zawodowej. Przeprowadzane corocznie testy diagnozujące oraz sprawdziany dyrektorskie potwierdzają, że młodzież w niewielkim stopniu opanowała umiejętności wykonywania podstawowych działań matematycznych (dodawanie, odejmowanie, mnożenie i dzielenie w zakresie 100, działania na ułamkach zwykłych i dziesiętnych), wykonywania przekształceń matematycznych, stosowania poznanych definicji, twierdzeń i wzorów, logicznego i przestrzennego myślenia, dokonywania analizy treści zadania i syntezy zdobytych wiadomości, wyciągania wniosków i formułowania odpowiedzi oraz powiązania teorii z praktyką. Poza tym uczniowie i absolwenci cechują się małą znajomością podstawowych pojęć, definicji oraz twierdzeń matematycznych.

II.1.4 Kompetencje Kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie języków obcych

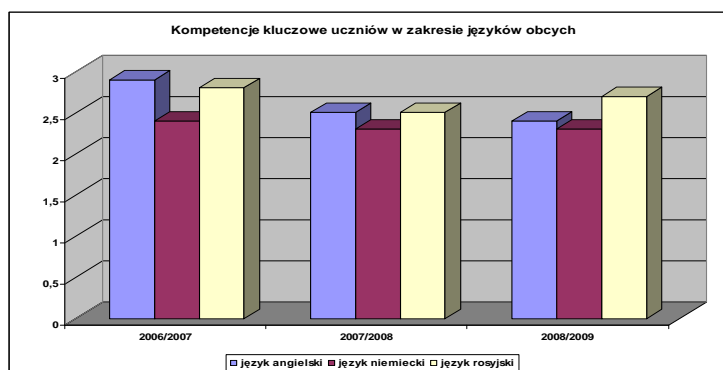
Edukacja do wielojęzyczności to podstawowe cele polityki językowej Rady Europy, odzwierciedlające się w procesie bolońskim i strategii lizbońskiej, a tym samym jeden z podstawowych filarów podwyższania poziomu edukacji w Polsce. Ta strategiczna rola wielojęzyczności w edukacji europejskiej i polskiej zawarta została w stanowisku Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego w sprawie kształcenia w zakresie języków obcych, dn. 20 lutego 2006 roku. Obywatele Europy mogą czerpać korzyści z tej różnorodności jedynie wtedy, gdy potrafią porozumiewać się między sobą bez barier językowych, a tym samym poznawać różne kultury, uczyć się tolerancji i wzajemnego szacunku. Znajomość języków nabiera kluczowego znaczenia w edukacji, kulturze i w życiu społecznym, staje się także warunkiem zatrudnienia. Dokumentowanie rozwoju własnych umiejętności pozwala na szeroki rozwój autonomii u uczących się, co wyraża się w samodzielnym określaniu celów dalszej nauki, podejmowaniu decyzji dotyczących doboru metod, treści i środków, monitorowaniu własnej pracy i autoewaluacji, czyli oceny postępów i efektywności własnej pracy. Wdrażanie do stałej autodiagnozy ma skłaniać do refleksji nad własnym procesem uczenia się, a tym samym do bardziej świadomego rozwijania sprawności językowych i komunikacyjnych. Z badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczniów naszej szkoły (załącznik nr 2) wynika, że tylko 7 %

procent uczniów uczęszcza na dodatkowe zajęcia z języka obcego. Około 30 % uczniów przyznaje, iż umiejętność mówienia oraz pisanie w języku obcym nabyta w szkole najbardziej będzie im przydatna zarówno z przyszłej pracy jak i w życiu.

Oczekiwania pracodawców i wymagania stawiane przyszłym pracownikom, a zwłaszcza absolwentom, zarówno w Unii Europejskiej jak i w Polsce coraz bardziej wzrastają. Sytuacja społeczno-gospodarcza uwarunkowana procesami globalistycznymi w Europie wpływa znacząco na organizację kształcenia zawodowego, co ma pomóc w płynnym przechodzeniu ze szkoły do pracy. Opublikowany w 1997 roku raport edukacyjny pt. *Biała Księga Kształcenia i Doskonalenia. Nauczanie i uczenie się. Na drodze do uczącego się społeczeństwa (The White Paper on education and training. Teaching and learning – Towards the learning society.* Red. E. Cresson, P. Flynn. Luxemburg: European Communities, The Office for Official Publications of the European Office for Official Publications of the European, 1995) przywiązuje ogromne znaczenie do nauczania języków obcych i wymiany międzynarodowej uczniów. W raporcie podkreślono, że opanowanie kilku języków Wspólnoty stało się w tej chwili warunkiem koniecznym pozwalającym obywatelom Unii na skorzystanie z możliwości zawodowych i osobistych (1997, s. 71).

Analiza średnich wyników nauczania uczniów i absolwentów naszej szkoły w ostatnich dwóch latach nauki oraz I półrocza bieżącego roku szkolnego (Wykres. 4) wyniosła 3,3.

Wykres 4.

Źródło: dzienniki lecyjne, protokoły rad pedagogicznych

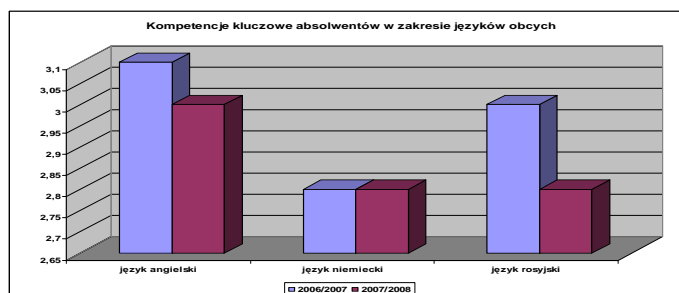
Średnie wyniki nauczania uczniów z języka angielskiego w badanym okresie wyniosły 2,6. Przy czym w latach szkolnych 2006/2007 – 2007/2008 uczniowie technikum osiągnęli

wyższe wyniki nauczania z języka angielskiego w porównaniu do roku bieżącego (spadek o 0,7) w porównaniu z rokiem szkolnym 2006/2007 oraz (spadek o 0,3) w porównaniu z rokiem ubiegłym. Przez dwa poprzednie lata wyniki kształcenia uczniów zasadniczej szkoły zawodowej były porównywalne z wynikami osiąganymi przez uczniów technikum. Natomiast w bieżącym roku szkolnym uczniowie zasadniczej szkoły zawodowej osiągnęli o 0,5 wyższe wyniki niż uczniowie klas technikum.

Język niemiecki i język rosyjski nauczany jest w klasach technikum. Średnie wyniki nauczania z języka niemieckiego w analizowanym okresie były bardzo niskie i wahały się w przedziale 2,4 – 2,3. Przy czym najwyższe były w roku szkolnym 2006/2007. Zauważa się spadek wyników kształcenia z języka niemieckiego o 0,1 w ostatnich dwóch latach nauki. Porównując średnie wyniki nauczania z języka rosyjskiego w tych samych okresach widoczne jest zróżnicowanie uzyskanych przez uczniów wyników kształcenia w roku szkolnym 2006/2007 (2,8) oraz w roku szkolnym 2007/2008 (2,5). Natomiast w I półroczu bieżącego roku szkolnego średnia wyników nauczania z języka rosyjskiego w szkole wyniosła 2,7 i jest wyższa w porównaniu z rokiem ubiegłym o 0,2 i niższa o 0,1 w porównaniu z rokiem szkolnym 2006/2007. Podsumowując można stwierdzić, że średnia wyników nauczania z języków obcych w klasach technikum wyniosła 3,8, natomiast w zasadniczej szkole zawodowej 2,7.

Zdecydowanie lepsze wyniki nauczania w zakresie języków obcych osiągnęli absolwenci szkoły w porównaniu do wyników uzyskanych przez uczniów:

Wykres 5.

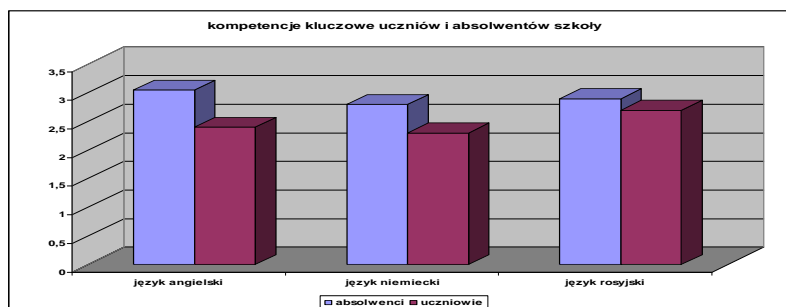
Źródło: dzienniki lekcyjne, protokoły rad pedagogicznych

Porównując kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie nauczania języków obcych (Wykres 6) można stwierdzić, że:

- absolwenci uzyskali wyższe średnie wyniki nauczania (3,0) w zakresie języków obcych w porównaniu do uczniów szkoły (2,5);

- średnie wyniki nauczania absolwentów są najwyższe z języka angielskiego (3,0), a najniższe z języka niemieckiego (2,8);
- średnie wyniki nauczania uczniów są najwyższe z języka rosyjskiego (2,7), a najniższe z języka niemieckiego (2,35).

Wykres 6.

Źródło: dzienniki lekcyjne, protokoły rad pedagogicznych

Analiza wyników nauczania oraz kwestionariuszy ankiet (załącznik nr 2) pozwala stwierdzić, że:

- 1) Niewielki procent uczniów podejmuje dodatkową naukę z języków obcych w formach pozaszkolnych (7%). Powodem tego jest najczęściej brak czasu spowodowany dużą ilością zajęć w szkole, wynikający z tego brak chęci oraz brak środków finansowych.
- 2) Najbardziej przydatne zarówno w życiu jak i w przyszłej pracy są nabyte w szkole, w zakresie języków obcych, umiejętności mówienia, pisanie oraz zdolności rozumienia ze słuchu.
- 3) Zaległości z wcześniejszych etapów edukacyjnych często uniemożliwiają kształtowanie wiedzy, umiejętności oraz postaw w zakresie kompetencji kluczowych z języków obcych.
- 4) Uczniowie nisko oceniają zdobyte umiejętności w zakresie języków obcych oraz ich wykorzystanie na zajęciach praktycznej nauki zawodu i przedmiotach zawodowych – średnia ocen 2,52.

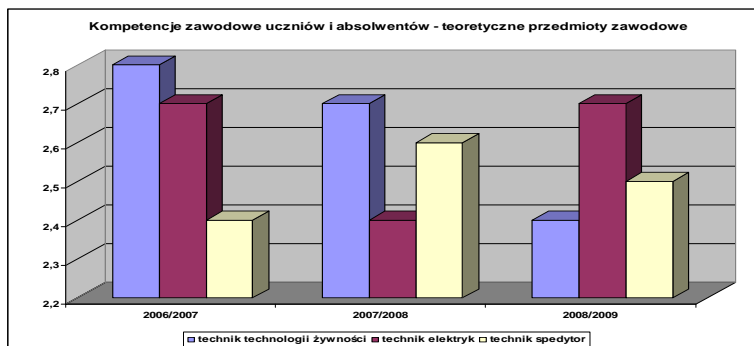
II.2 Kompetencje zawodowe uczniów i absolwentów

Wyzwania integracji europejskiej są jednym z podstawowych wyznaczników przeobrażeń systemu edukacji w Polsce, czego dowodem są projektowane i zachodzące

zmiany strukturalne i programowe szkolnictwa zawodowego. Zakładają one m.in. tworzenie w Polsce zintegrowanego systemu kształcenia zawodowego, nawiązującego do standardów Unii Europejskiej, umożliwiającego nabywanie i potwierdzanie kwalifikacji zawodowych na jednakowych zasadach w systemie szkolnym i pozaszkolnym. Działania te mają na celu zwiększenie poziomu mobilności zawodowej Polaków oraz powiązanie systemu kształcenia zawodowego z rynkiem pracy. Realizacji sformułowanej na nowo Strategii Lizbońskiej mają służyć „Zintegrowane Wytyczne na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia 2005-2008” (*Konkluzje Prezydencji 16-17 czerwca 2005*). W dokumencie tym zaleca się inwestowanie w działania służące poprawie wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczeństwa oraz rozwojowi systemu uczenia się przez całe życie. Wytyczne odnoszą się również do edukacji i szkoleń, postulując działania na rzecz poprawy kultury przedsiębiorczości, doradztwa i szkolenia niepełnosprawnych, współpracy uczelni z podmiotami gospodarczymi, zachęcania młodych do podejmowania studiów na kierunkach ścisłych, przyrodniczych i technicznych, upowszechniania uczenia się przez całe życie, mobilności oraz korzystania z technik informacyjno-komunikacyjnych (TIK). W celu zapewnienia zdolności do zatrudnienia polskich absolwentów na rynku pracy, należy rozwijać kompetencje kluczowe uczniów. Dlatego też niezbędne jest wzmocnienie różnych form kształcenia ogólnego i zawodowego na wszystkich szczeblach edukacji oraz dostosowanie ich do zmian zachodzących na rynku pracy przy zachowaniu wartości ogólnorozwojowych. Zgodnie ze strategią rozwoju sektora edukacji, uczniowie powinni nabyć, w trakcie całego cyklu kształcenia, kompetencje kluczowe, na które składają się wiedza, umiejętności (np. języki obce, TIK, umiejętności interpersonalne), w tym umiejętności praktyczne, a także postawy (proedukacyjne, obywatelskie) pozwalające później jednostkom na świadome funkcjonowanie w życiu społeczno-gospodarczym.

Dążąc do dokonania wnikliwej i rzetelnej diagnozy w zakresie kompetencji zawodowych uczniów i absolwentów naszej szkoły analizie poddano trzy powtarzające się kierunki w technikum zawodowym, w których kształci szkoła przez trzy ostatnie lata szkolne: Technik technologii żywności, Technik elektryk, Technik spedytor:

Wykres 7.

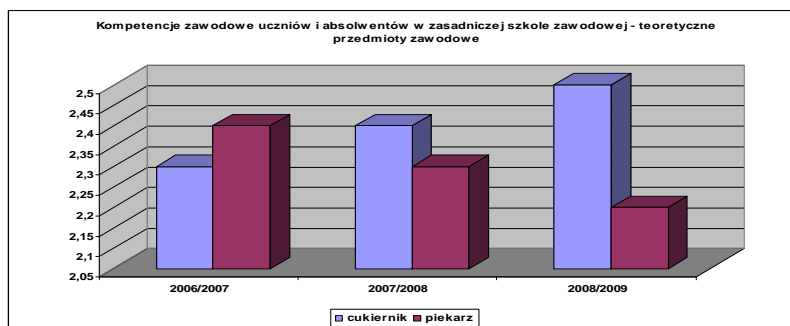

Źródło: dzienniki lekcyjne, protokoły rad pedagogicznych

Na kierunku Technik technologii żywności w ostatnich trzech latach uczniowie uzyskali niską (2,6) średnią wyników nauczania z teoretycznych przedmiotów zawodowych, przy czym zauważa się coroczny spadek wyników nauczania z ww. przedmiotów (najwyższa w roku szkolnym 2006/2007 – 2,8, najniższa w I półroczu bieżącego roku szkolnego – 2,4). Uczniowie kształcący się w zawodzie Technik elektryk uzyskali przez trzyletni okres nauki również niską (2,6) średnią wyników nauczania z teoretycznych przedmiotów zawodowych. Przy czym w roku szkolnym 2006/2007 i I półroczu bieżącego roku szkolnego wynosiła ona 2,7 i jest wyższa w porównaniu do ubiegłego roku szkolnego o 0,3. Na kierunku Technik spedytor średnia wyników nauczania uczniów z teoretycznych przedmiotów zawodowych w badanym okresie wyniosła 2,5. Najniższą średnią (2,3) uzyskali uczniowie w roku szkolnym 2006/2007, natomiast najwyższą (2,6) w roku szkolnym 2007/2008.

Natomiast w zasadniczej szkole zawodowej w badanym okresie poddano analizie dwa kierunki: cukiernik oraz piekarz:

Wykres 8.

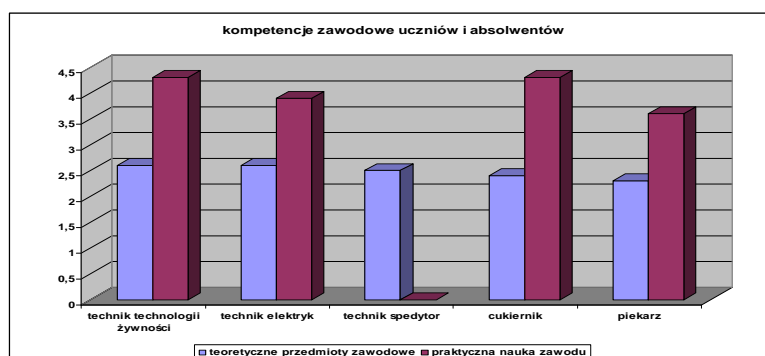

Źródło: dzienniki lekcyjne, protokoły rad pedagogicznych

W zasadniczej szkole zawodowej na kierunku cukiernik średnia wyników nauczania z teoretycznych przedmiotów zawodowych w ostatnich trzech latach wyniosła 2,4 i była o 0,2 wyższa niż uzyskana przez uczniów kształcących się w zawodzie piekarz. Przy czym w badanym okresie na kierunku piekarz zauważa się spadek wyników nauczania (najniższa średnia -2,2 w I półroczu bieżącego roku szkolnego). Natomiast uczniowie kształcący się w zawodzie cukiernik corocznie uzyskują wyższą średnią z teoretycznych przedmiotów zawodowych (najwyższa – 2,5 w I półroczu bieżącego roku szkolnego).

Kształcenie zawodowe powinno kształtować kompetencje kluczowe, tak na poziomie zasadniczym jak i średnim. Konieczne jest także podniesienie znaczenia praktycznej nauki zawodu, głównie poprzez ścisłą współpracę z pracodawcami. Takie podejście do kształcenia zawodowego zwiększy szanse absolwentów na rynku pracy i pozwoli na dostosowanie kwalifikacji do potrzeb konkretnego stanowiska pracy.

Wykres 9.

Źródło: dzienniki lekcyjne, protokoły rad pedagogicznych

Porównując wyniki kształcenia uczniów i absolwentów Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Białymstoku można stwierdzić, że w badanym okresie obie grupy respondentów uzyskały zdecydowanie wyższe wyniki kształcenia z praktycznej nauki zawodu (najwyższe 4,3 na kierunku technik technologii żywności oraz w zawodzie cukiernik) w porównaniu ze średnimi wynikami nauczania z teoretycznych przedmiotów zawodowych. Najwyższą (2,6) średnią nauczania z teoretycznych przedmiotów zawodowych osiągnęli uczniowie i absolwenci na kierunku kształcenia technik technologii żywności i technik elektryk oraz uczniowie i absolwenci zasadniczej szkoły zawodowej w zawodzie cukiernik (2,4).

Z analizy wyników nauczania oraz informacji uzyskanych z badań ankietowych wśród uczniów (załącznik nr 2) wynika, że:

1. Co drugi badany uczeń bardzo dobrze ocenia umiejętności, które zdobył w trakcie zajęć praktycznych, umiejętności te pozwoliły mu na poznanie rynku pracy w zakresie wymogów i potrzeb.
2. Co czwarty badany uczeń ocenia dobrze te umiejętności.
3. Zarówno nauczyciele, rodzice jak i pracodawcy potwierdzają zaangażowanie uczniów w zdobywanie wiedzy oraz umiejętności na zajęciach praktycznych.

Podstawowym zadaniem naszej placówki jako szkoły zawodowej jest tworzenie warunków do uzyskania kwalifikacji zawodowych odpowiadających uznanym standardom kompetencji, czyli sprawności i zachowań związanych z wykonywaniem określonych zadań zawodowych. Natomiast głównym zadaniem nauczycieli jest wykształcenie u uczniów umiejętności zawartych w podstawie programowej dla danego zawodu. Szkoła przygotowuje uczniów do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe czyli otrzymania dokumentu ułatwiającego pozyskanie pracy w wyuczonym zawodzie. W okresie ostatnich trzech lat do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe przystąpiło 174 uczniów technikum oraz 71 uczniów zasadniczej szkoły zawodowej, z czego 58% absolwentów technikum uzyskało dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe oraz 52% absolwentów zasadniczej szkoły zawodowej. Szczegółowe dane obrazują poniższe tabele:

Tabela 1. Egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe 2005/06

TECHNIKUM ZAWODOWE NR 2							
Lp.	Kierunek/ zawód	Przystąpiło	Wyniki				
			Część pisemna		Część praktyczna	Zdało	Zdało (%)
			technologiczn a (%)	ekonomiczna (%)			
1.	Technik technologii żywności	61	68,9	73,3	79,8	49	80,3
2.	Technik mechanik	7	55,4	62	46,6	2	28,5
3.	Technik elektryk	15	53,5	78,3	73,8	6	40,0

Razem	83	71	61	57	68,6		
ZASADNICZA SZKOŁA ZAWODOWA NR 9							
1.	Cukiernik	11	45,7	59,5	74,3	9	81,8
2.	Piekarz	13	69,6	69,2	76,7	10	76,9
Razem		24	21	20	19	79,2	

Tabela 2. Egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe 2006/07

TECHNIKUM ZAWODOWE NR 2							
Lp.	Kierunek/ zawód	Przystąpiło	Wyniki				
			Część pisemna		Część praktyczna	Zdało	Zdało [%]
			technologiczn a (%)	ekonomiczna (%)			
1.	Technik technologii żywności	36	65,5	79,8	76,2	23	63,8
2.	Technik elektryk	8	42,6	64,3	48,8	2	25,0
Razem		44	36	26	25	56,8	
ZASADNICZA SZKOŁA ZAWODOWA NR 9							
1.	Cukiernik	23	48,6	59,6	82,1	6	26,0
2.	Piekarz	1	22	0	79	-	0
Razem		24	6	20	6	79,2	

Tabela 3. Egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe 2007/08

TECHNIKUM ZAWODOWE NR 2							
Lp.	Kierunek/ zawód	Przystąpiło	Wyniki				
			Część pisemna		Część praktyczna	Zdało	Zdało [%]
			technologiczn a (%)	ekonomiczna (%)			
1.	Technik technologii żywności	41	55,6	72,6	65,2	19	55,9
2.	Technik elektryk	6	36,7	69,2	20,2	0	0
Razem		47	27	21	19	40,4	
ZASADNICZA SZKOŁA ZAWODOWA NR 9							

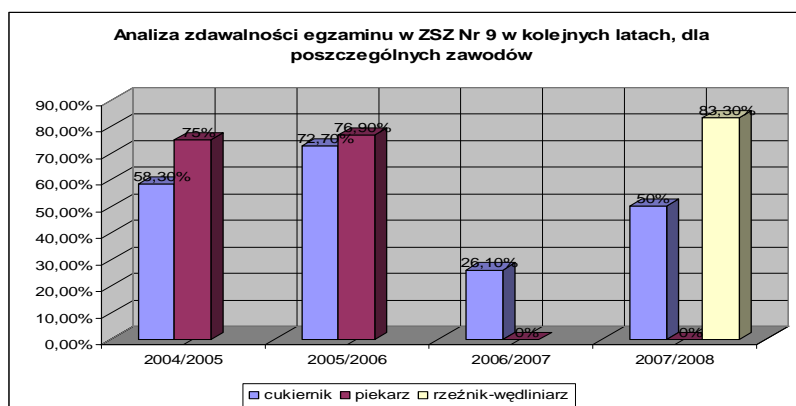
1.	Cukiernik	23	52,3	70	45,9	7	26,0
2.	Piekarz	1	30	20	-	-	0
3.	Rzeźnik-wędliniarz	6	49,3	52,5	91,2	5	83,3
Razem		23	14		13	12	52,2

Źródło: Raporty Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej

Porównując wyniki egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe naszych absolwentów zasadniczej szkoły zawodowej na przestrzeni czterech lat (Wykres 10) można stwierdzić, że:

- wyniki etapu praktycznego są zadawalające (zdawalność 100%), natomiast zdawalność części pisemnej tzw. technologicznej jest na poziomie 64,3%. Problemu nie sprawia w ogóle część pisemna dotycząca organizacji przedsiębiorstwa (zdawalność 100%);
- na przestrzeni czterech lat zdawalność w ZSZ sukcesywnie obniża się dla zawodów cukiernik i piekarz.

Wykres 10.

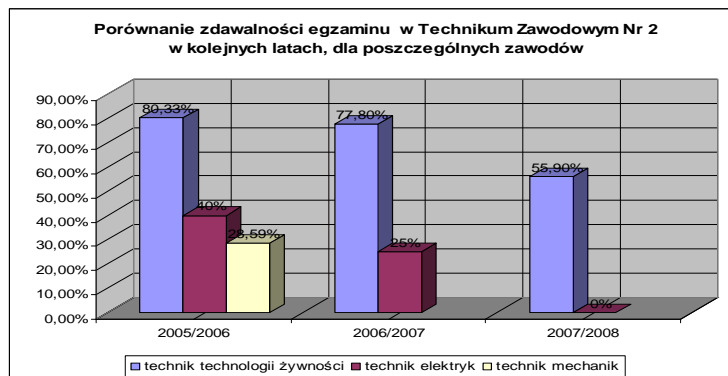

Źródło: Raporty Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej

Analiza wyników egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe absolwentów technikum (Wykres 11) pozwala stwierdzić, iż:

- średnia zdawalność egzaminu w technikum w badanym okresie wyniosła 44%;
- spośród wszystkich zawodów największy procent zdawalności (71%) wykazali absolwenci na kierunku technik technologii żywności;
- na przestrzeni czterech lat zauważalny jest spadek zdawalności na wszystkich kierunkach kształcenia.

Wykres 11

Źródło: Raporty Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej

II.3 Kompetencje kluczowe a kompetencje zawodowe

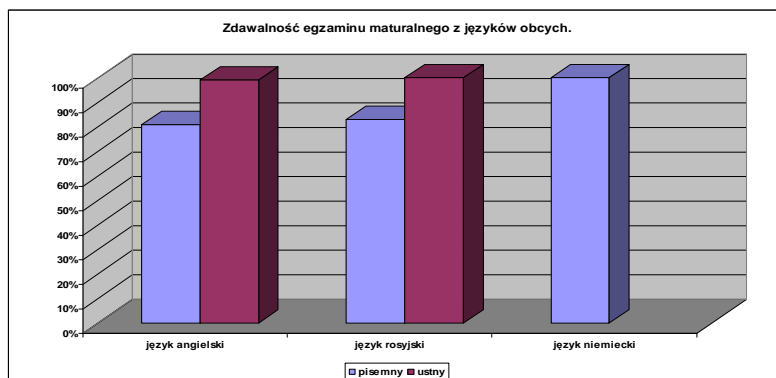
Kompetencje kluczowe uważane są za jednakowo ważne, ponieważ każda z nich może przyczynić się do udanego życia w społeczeństwie wiedzy. Zakresy wielu spośród tych kompetencji częściowo się pokrywają i są powiązane, aspekty niezbędne w jednej dziedzinie wspierają kompetencje w innej. Dobre opanowanie podstawowych umiejętności językowych, czytania, pisania, liczenia i umiejętności w zakresie technologii informacyjnych i komunikacyjnych (TIK) jest niezbędną podstawą uczenia się. Umiejętność uczenia się sprzyja wszelkim innym działaniom kształceniowym. Niektóre zagadnienia mają zastosowanie we wszystkich elementach ram odniesienia: krytyczne myślenie, kreatywność, inicjatywność, rozwiązywanie problemów, ocena ryzyka, podejmowanie decyzji i konstruktywne kierowanie emocjami są istotne zarówno w kształtowaniu kompetencji kluczowych jak i kompetencji zawodowych. Kluczem do sukcesu są umiejętności, rozległe kwalifikacje i świadome oraz dojrzałe budowanie swojej drogi zawodowej.

Analiza kwestionariuszy ankiet (załącznik nr 2) ukazuje w jaki sposób uczniowie naszej szkoły oceniają wykorzystanie zdobytych umiejętności w zakresie języków obcych, myślenia matematycznego, technologii informacyjnej, przedsiębiorczości, chemii, biologii, geografii na przedmiotach zawodowych oraz zajęciach praktycznych.

W zakresie porozumiewania się w językach obcych średnia ocen wynosi 2,52. Uczniowie przyznają, iż w pracy przydadzą im się umiejętności mówienia, pisania, czytania, inicjowania i podtrzymywania rozmowy, zdolność rozumienia za słuchu.

Analiza wyników egzaminów maturalnych absolwentów szkoły (Wykres.12) ukazuje, że 88% naszych uczniów zdaje egzaminy pisemne oraz 99,5% ustne egzaminy z języków obcych. Przy czym 83% maturzystów wybiera język angielski, 1,5% język niemiecki oraz 14% język rosyjski. W przypadku ustnych egzaminów maturalnych 99% uczniów zdaje wybrany przez siebie język.

Wykres 12.

Źródło: Raporty Okręgowej komisji Egzaminacyjnej

W zakresie myślenia matematycznego średnia ocen wynosi 2,05. W pracy zawodowej według uczniów przydadzą się zdobyte w szkole umiejętności liczenia, znajomość miar i struktur, rozumienie dowodów i argumentowanie, myślenie logiczne i przestrzenne.

Zdawalność absolwentów z egzaminu maturalnego z matematyki jest wysoka i wynosi 100%. Zaznaczyć należy, że niewielki procent (3%) absolwentów wybiera ten przedmiot na pisemnym egzaminie maturalnym. Żaden uczeń nie wybrał matematyki na egzaminie ustnym.

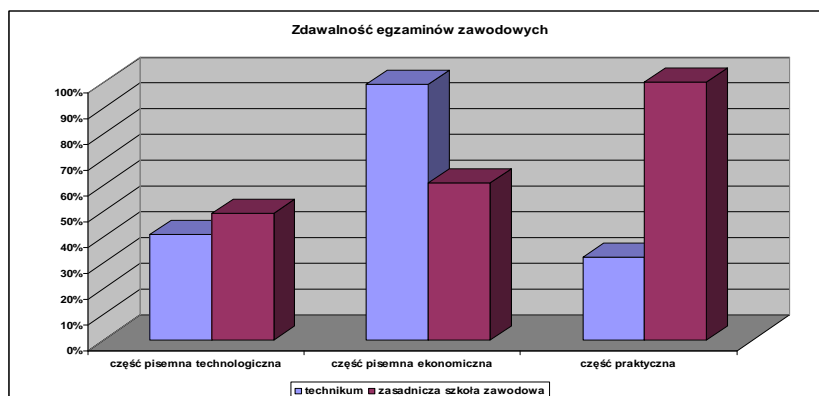
W zakresie technologii informacyjnych średnia ocen wynosi 3,18. Uczniowie najczęściej będą wykorzystywali w swojej pracy umiejętności z zakresu znajomości aplikacji komputerowych, umiejętności komunikacji za pomocą mediów elektronicznych, umiejętność tworzenia prezentacji multimedialnych, znajomość zagrożeń związanych z Internetem.

W zakresie przedsiębiorczości średnia udzielonych ocen wynosi 3,15. Najczęściej w pracy zawodowej wykorzystane będą zdobyte w szkole: znajomość zasad dobrego zarządzania, umiejętność skutecznej reprezentacji i negocjacji, umiejętności oceny ryzyka i podejmowania go w uzasadnionych przypadkach, umiejętność oceny i identyfikacji

swoich mocnych i słabych stron, znajomość zasad działania gospodarki, zdolność do planowania przedsięwzięć i prowadzenia ich do osiągnięcia zamierzonych celów.

Kompetencje kluczowe absolwentów technikum i zasadniczej szkoły zawodowej w zakresie przedsiębiorczości (część pisemna ekonomiczna) przedstawia Wykres 13.

Wykres 13.

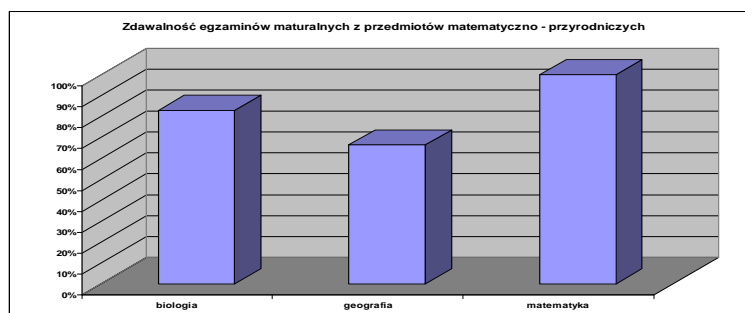

Źródło: Raporty Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej

W zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych średnia ocen wynosi 2,3.

Absolwenci naszej szkoły jako przedmiot maturalny wybierali przedmioty matematyczno-fizyczne: biologię (6%) i geografę (15%). Przy czym były to przedmioty wybrane tylko na egzamin pisemny. Wykres 14. przedstawia zdawalność absolwentów z ww. przedmiotów.

Wykres 14.

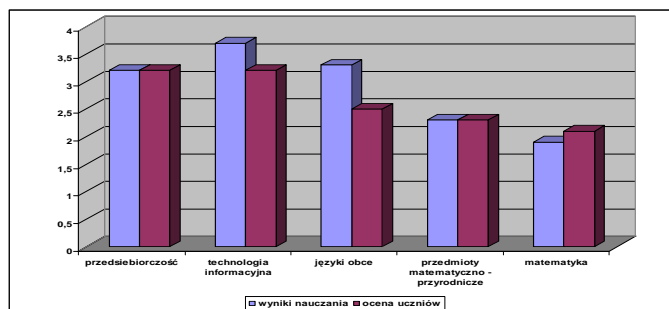

Źródło: Raporty Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej

Analiza wyników nauczania oraz kwestionariuszy ankiet (Wykres 15) pozwala stwierdzić, że uczniowie w życiu codziennym oraz zawodowym w największym stopniu będą wykorzystywać kompetencje kluczowe w zakresie technologii informacyjnej

i języków obcych. W ocenie uczniów kompetencje kluczowe z matematyki będą najmniej przez nich wykorzystywane. Być może jest to przyczyna niskich wyników nauczania z tego przedmiotu oraz niskich wyników egzaminu gimnazjalnego z części matematycznej.

Wykres 15.

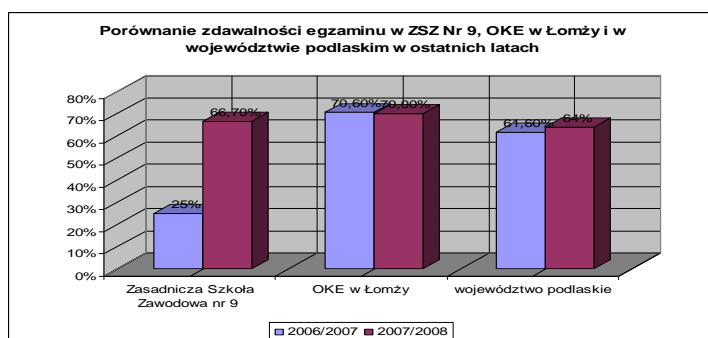

Źródło: dzienniki lekcyjne, protokoły rad pedagogicznych, kwestionariusze ankiet

Powyższa analiza znajduje swoje odzwierciedlenie w wynikach egzaminów zewnętrznych:

Zdawalność egzaminów uczniów zasadniczej szkoły zawodowej, OKE w Łomży oraz w województwie podlaskim obrazuje Wykres 16.

Wykres 16.

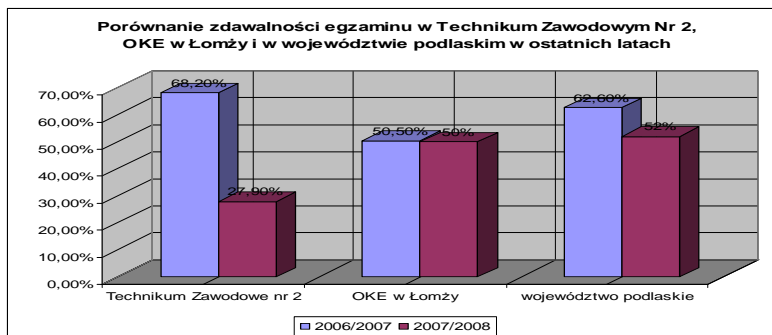

Źródło: Raporty Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej

Średnia zdawalność egzaminu w ZSZ w roku 2007/2008 wynosi 66,7% i jest wyższa niż zdawalność w województwie podlaskim (64%) o 2,7%. Jest jednak niższa o 3,5% od zdawalności w OKE w Łomży (70%).

Wykres 17 obrazuje zdawalność egzaminów uczniów technikum, OKE w Łomży oraz w województwie podlaskim.

Wykres 17.

Źródło: Raporty Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej

Na uwagę zasługuje fakt, że zdawalność w zawodzie technik technologii żywności w roku szkolnym 2007/2008 jest na poziomie nieco wyższym niż w województwie podlaskim i OKE w Łomży.

Nauczyciele wskazywali, że istnieje wiele możliwości ćwiczenia umiejętności praktycznych na zajęciach szkolnych, zaczynając od warsztatu szkolnego czy pracowni, poprzez możliwości zapoznania się z wyposażeniem każdego/ najbliższego Ośrodka Egzaminacyjnego, kończąc na możliwości odbywania zajęć praktycznych w Centrach Kształcenia Praktycznego oraz zakładach pracy. W opinii nauczycieli i egzaminatorów, możemy mieć do czynienia raczej z brakiem umiejętnego wykorzystania istniejących możliwości i motywacji uczniów do nauki. Badani skrytykowali również brak nacisku na zajęcia praktyczne, kształtujące umiejętności zawodowe. W ich opinii absolwent technikum oraz zasadniczej szkoły zawodowej powinien być wdrożony do nieustannego przechodzenia od teorii do praktyki i od praktyki do teorii, ponieważ takie są wymagania rynku. Jeden z badanych nauczycieli stwierdził: „Problem polega na tym, że konstrukcja programów nauczania odeszła od zajęć praktycznych i w technikum jest bardzo teoretyczna. Jest to zdecydowanie tańsze kształcenie, więcej uczymy z kredą i tablicą niż w warsztacie”. Jednak zauważany przez nauczycieli problem zdezaktualizowanych podstaw programowych nie musi być powodem niskiej jakości nauczania w szkołach zawodowych. Nauczyciele często „wykraczają” z własnej inicjatywy poza program. W odróżnieniu od nauczycieli wielu uczniów uważa, iż programy nauczania są dostosowywane do zmieniających się uwarunkowań środowiskowych i rynku pracy. Zdecydowana większość badanych uczniów przyznaje, że na wybranym kierunku kształcenia szkoła rozwija ich zainteresowania.

Właściwa postawa nauczycieli zaangażowanych w rozwój dydaktyczno-społeczny uczniów, właściwie prowadzone zajęcia teoretyczne jak i praktyczne, możliwość odbywania praktyk w zakładach pracy, rozwija kreatywność uczniów, inspiruje, rozbudza dążenie do rozwoju, kształcenia się w perspektywie znalezienia atrakcyjnej pracy.

III. RYNEK PRACY

III.1 Regionalny i lokalny rynek pracy w aspekcie specjalności zawodowych placówki

Planowanie kierunków kształcenia wymaga dobrej wiedzy o podaży i popycie na pracę wraz z informacjami, dotyczącymi oczekiwań kwalifikacyjnych ze strony pracodawców. Dlatego też ważnym elementem w tworzeniu nowych kierunków kształcenia w szkole zawodowej jest monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych jako element średnio i długookresowego prognozowania popytu na pracę według kwalifikacji. Zgodnie z rankingiem zawodów nadwyżkowych i deficytowych w województwie podlaskim w I półroczu 2008 roku najczęściej absolwentów rejestrowało się w zawodach:

• Bez zawodu	1867 - 38,9%
• Asystent ekonomiczny	188 - 3,9%
• Specjalista administracji publicznej	184 - 3,8%
• Ekonomista	124 - 2,6%
• Pedagog	119 - 2,5%
• Technik mechanik	86 - 1,8%
• Specjalista do spraw marketingu i handlu [sprzedaży]	80 - 1,7%
• Pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	70 - 1,5%
• Sprzedawca	66 - 1,4%
• Kucharz małej gastronomii	64 - 1,3%

Źródło: raport Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku, 2008

Z zestawienia rankingu zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w woj. podlaskim (stan w końcu I półrocza 2008r.), do zawodów w największym stopniu generujących długotrwałe bezrobocie należą zawody **z grupy operatorów i monterów maszyn i urządzeń** (operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji napojów bezalkoholowych, wyrobów alkoholowych i pokrewni, monterzy sprzętu elektronicznego, operatorzy maszyn przędzalniczych i pokrewni), **pracowników przy pracach prostych** (m.in. pomoce domowe i sprzątaczkę, pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i podobne,

zamiatacze i pokrewni, praczki ręczne i prasowacze, portierzy, woźni i pokrewni, robotnicy pomocniczy w rolnictwie oraz budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni, gospodarze budynków) oraz z **grupy robotników przemysłowych i rzemieślników** (m.in. robotnicy budownictwa wodnego i pokrewni, tynkarze i pokrewni, tkacze, dziewiarze i pokrewni, introligatorzy, monterzy urządzeń sieci telekomunikacyjnych), a więc zawody związane z usługami prostymi, przemysłem oraz z niższymi poziomami wykształcenia (źródło: raport Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku, 2008).

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Białymstoku monitoruje i analizuje potrzeby rynku pracy oraz rankingi zawodów deficytowych i nadwyżkowych dostosowując strukturę kształcenia zawodowego do jego potrzeb.

Nasi absolwenci posiadający wykształcenie w dotychczasowych zawodach w odniesieniu do regionalnego rynku pracy mają możliwość zatrudnienia:

Technikum Zawodowe Nr 2

Zawód: technik technologii żywności (*specjalizacje: przetwórstwo mięsne, cukiernictwo, produkcja piekarsko – ciastkarska, handel żywnością*). Uczeń w trakcie nauki zdobywa wiedzę i umiejętności związane z technologią produktów spożywczych, poznaje metody i techniki produkcji, uczy się bezpiecznie wykonywać zadania zawodowe; zdobywa umiejętności związane z zatrudnieniem i działalnością gospodarczą. Jest przygotowany do prowadzenia własnej działalności.

Zawód: technik organizacji usług gastronomicznych. Absolwent otrzymuje przygotowanie zawodowe w zakresie czynności związanych z organizacją, informacją i kompleksową obsługą przyjęć oraz imprez organizowanych we wszystkich zakładach świadczących usługi gastronomiczne, także imprez organizowanych w warunkach nietypowych – tzw. cateringu.

Zawód: kelner. Absolwent otrzymuje przygotowanie zawodowe w zakresie czynności związanych z fachową i kompleksową obsługą konsumenta w różnorodnych zakładach gastronomicznych a także wszelkiego typu przyjęć okolicznościowych, imprez gastronomicznych oraz obsługi kelnerskiej targów, wystaw, bankietów, spotkań, konferencji i innych imprez.

Zawód: technik elektryk (*specjalizacje: instalacje elektryczne, elektroenergetyka*). Absolwent otrzymuje przygotowania zawodowe w zakresie: elektrotechniki, maszyn i urządzeń elektrycznych, instalacji elektrycznych, elektroenergetyki, elektroniki, napędów

elektrycznych, pomiarów i badań obwodów elektrycznych, rachunkowości i kosztorysowania robót instalatorskich, technik informatycznych w projektowaniu instalacji elektrycznych i oświetleniowych, zarządzania działalnością w zakresie wykonawstwa instalacji elektrycznych.

Zawód: technik logistyk. Absolwent otrzymuje przygotowanie zawodowe w zakresie: przygotowania procesu logistycznego, ustalania należności za usługi logistyczne, przygotowania taryf przewozowych spedycyjnych, zarządzania zapasami i tworzenia planów dostaw, obliczania kosztów magazynowych towarów, obsługiwanie zintegrowanych systemów informatycznych w logistyce.

Zawód: technik spedytor. Absolwent otrzymuje przygotowanie zawodowe w zakresie prawa transportowego, spedycji i transportu, rachunkowości, marketingu i sztuki negocjacyjnej w spedycji, zarządzania działalnością spedycyjną, logistyki, technik biurowych i statystyki.

Zawód: technik automatyk sterowania ruchem kolejowym. Uczeń w trakcie nauki zdobywa wiedzę i umiejętności związane z wykonywaniem i nadzorem prac na różnych stanowiskach związanych bezpośrednio z urządzeniami sterowania ruchem kolejowym (srk) w celu zapewnienia bardzo dobrego stanu technicznego, gwarantującego bezpieczną pracę całego systemu transportu kolejowego z zastosowaniem obowiązujących przepisów i instrukcji oraz uniwersalnych i specjalistycznych przyrządów kontrolno-pomiarowych.

Zawód: technik transportu kolejowego. Uczeń w trakcie nauki zdobywa wiedzę i umiejętności związane z technologią transportu kolejowego, infrastrukturą kolejową, kolejowymi pojazdami szynowymi, urządzeniami sterowania ruchem kolejowym, podstawami prawa przewozowego, organizacją, techniką informatyczną w transporcie kolejowym, działalnością usługową kolei.

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 9

Zawód: cukiernik. Absolwent z przygotowaniem w zawodzie cukiernik może być zatrudniony w zakładach wytwarzających artykuły cukiernicze: ciasta, wyroby czekoladowe, lody, pieczywo cukiernicze, w piekarniach, w ciastkarniach, wytwórniach wafli, w hipermarketach z zapleczem produkcyjnym, w pizzeriach, w małej gastronomii np. przy wyrobie gofrów. Może też podejmować działalność gospodarczą na własny rachunek. Absolwent ma możliwość kontynuowania dalszej nauki w technikum lub liceum uzupełniającym.

Zawód: piekarz. Absolwent może być zatrudniony w zakładach: piekarskich, rzemieślniczych zmechanizowanych i przemysłowych, zakładach gastronomicznych, sklepach, hipermarketach z zapleczem produkcyjnym, pizzeriach. Może także podejmować działalność gospodarczą na własny rachunek. Uczniowie odbywają zajęcia praktyczne w piekarniach PSS „Społem” i piekarni hipermarketu „Auchan”.

Zdobyte kwalifikacje umożliwiają zatrudnianie się na stanowiskach: piekarza, operatora maszyn i urządzeń, pomocnika piekarskiego, magazyniera, ciastowego, piecowego.

Absolwent ma możliwość kontynuowania dalszej nauki w technikum lub liceum uzupełniającym.

Zawód: rzeźnik-wędliniarz. Absolwent może być zatrudniony: w zakładach mięsnych jedno i wielooddziałowych, w zakładach garmazeryjnych, w sklepach, w masarniach, w skupie mięsa. Może też podejmować działalność na własny rachunek. Uczniowie odbywają zajęcia praktyczne w zakładach przetwórstwa mięsa, a także na oddziałach rozbioru mięsa w supermarketach i hipermarketach.

Rzeźnik-wędliniarz wykonuje następujące zadania zawodowe: dokonywanie rozbioru, wykrajanie, klasyfikacja mięsa, konserwowanie i przechowywanie mięsa oraz produkcja przetworów z mięsa. Absolwent ma możliwość kontynuowania dalszej nauki w technikum lub liceum uzupełniającym.

Zawód: monter nawierzchni kolejowej. Absolwent może być zatrudniony: w przedsiębiorstwach kolejowych przy eksploatacji linii kolejowych, przedsiębiorstwach napraw i utrzymania linii kolejowych, przedsiębiorstwach budowlano - montażowych wykonujących roboty torowe i mostowe. Absolwent ma możliwość kontynuowania dalszej nauki w technikum lub liceum uzupełniającym.

Zawód: kucharz małej gastronomii. Absolwent może być zatrudniony: w podmiotach gospodarczych zajmujących się prowadzeniem działalności gastronomicznej, przede wszystkim w barach szybkiej obsługi, punktach małej gastronomii, szpitalach, szkołach, przedszkolach, internatach, stołówkach prowadzonych przez zakłady pracy, w restauracjach, kawiarniach, w hotelowych zakładach gastronomicznych, w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją wyrobów i półproduktów spożywczych. Absolwent ma możliwość kontynuowania dalszej nauki w technikum lub liceum uzupełniającym.

Szczegółowa analiza ofert pracy z prasy regionalnej oraz danych z urzędów pracy o zarejestrowanych bezrobotnych i ofertach pracy („Materiały szkoleniowe” – Podprojekt 3 „reorientacja szkolnictwa zawodowego”) pozwala wysnuć kilka wniosków:

- najmniejszą grupę bezrobotnych stanowią specjaliści o wysokich kwalifikacjach
- na liście zawodów nadwyżkowych znajdują się przede wszystkim zawody związane z wykształceniem zawodowym,
- grupa zawodów deficytowych to głównie zawody związane z usługami i handlem (m.in. kierowcy i operatorzy pojazdów, robotnicy pomocniczy w rolnictwie oraz w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie, pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów, nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy, a także kierownicy dużych i średnich organizacji, pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach, pracownicy obsługi biurowej oraz żołnierze zawodowi) ,
- w pewnych grupach zawodów notuje się wysokie bezrobocie przy stosunkowo dużej liczbie ofert pracy, są to m.in. sprzedawcy, piekarze, cukiernicy, zawody związane z budownictwem i usługami gastronomicznymi
- zawody, w których mamy do czynienia z wysokim bezrobociem i brakiem ofert pracy (szkoła zawodowa) to: rolnik, monter maszyn i urządzeń, operator pojazdów i maszyn rolniczych, elektryk, kaletnik. Natomiast na poziomie technikum: technik rolnik, technik ekonomista, technik mechanik, technik elektronik, technik elektryk, technik ogrodnik, technik technologii odzieży, technik żywienia i gospodarstwa domowego.

III.2 Kompetencje Kluczowe a rynek pracy

Kształcenie zawodowe stanowi sztandarową dziedzinę działalności edukacyjnej Unii, popartą polityką uznawania dyplomów, przepływu pracowników oraz tworzenia nowych miejsc pracy. Tendencje zmian w świecie w organizacji kształcenia zawodowego wyrażają się takimi zjawiskami i procesami, jak:

- zbliżenie relacji między kształceniem ogólnym i zawodowym,
- zwrot ku celom ogólnokształcącym i ogólnozawodowym w kształceniu zawodowym,
- zapewnienie jakości kształcenia,
- nauka języków obcych,
- rozwijanie aktywnych metod kształcenia,
- zwiększanie elastyczności kształcenia poprzez kształcenie ustawiczne,

- obniżenie kosztów kształcenia,
- ukształtowanie oczekiwanych umiejętności zawodowych w krótkim okresie czasu,
- indywidualizacja procesu kształcenia.

Wyższe umiejętności są konieczne we wszystkich sferach życia gospodarczego. Jak wskazuje praktyka, aktualne programy kształcenia, szkolenia ogólnozawodowego i zawodowego nie są na tyle elastyczne, aby nadążały za zmianami technologicznymi i organizacyjnymi środowiska pracy. Z tego też powodu, ważnym elementem edukacji szkolnej jest dostosowanie procesu kształcenia do tych zmian. Cele kształcenia zawodowego charakteryzuje duża dynamika zmian, ponieważ szybki rozwój nauki i techniki ma tutaj kluczowe znaczenie. Wyłania się zatem potrzeba stałego monitorowania treści kształcenia dostosowanych do oczekiwań rynku pracy.

Szkoła, realizując kształcenie w danym zawodzie, ma obowiązek kierować się zestawem treści nauczania oraz umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia w tym zawodzie. Treści podstaw programowych kształcenia w poszczególnych zawodach uwzględniają wymagania kwalifikacyjne stawiane absolwentom przez rynek pracy oraz dokonujący się postęp technologiczny. Aktualizacja treści zawartych w podstawach programowych kształcenia w zawodach odbywa się w sposób ciągły. Zakresy kształcenia w poszczególnych zawodach, unormowane w odpowiednich podstawach programowych, ulegają konkretyzacji i uszczegółowieniu w programach nauczania dla zawodów.

Na podstawie informacji uzyskanych w kwestionariuszach ankiet (załącznik nr 2) można wysnuć wniosek, iż programy kształcenia są przeładowane pod względem treści, często nie są aktualizowane. Powodem tego są trudności w nadążaniu za zmianami oraz oczekiwaniami wynikającymi z prognoz i wymogów rynku pracy. Pojawia się pewna powierzchowność oraz niechęć do zmian w postawie samych nauczycieli. Przyzwyczajenia, utarte schematy, metody oraz formy pracy często pozostawiają wiele do życzenia. 40% badanych uczniów przyznaje, iż według nich programy nauczania są dostosowane do zmieniających się uwarunkowań środowiskowych i rynku pracy. 30% uważa, że szkoła stwarza warunki rozwoju pod kątem zmieniającego się rynku pracy. Przygotowanie do podjęcia pracy ocenili średnią ocen 2,61, do dalszej nauki – średnią ocen 2,9. Zostaje tu wskazana większa potrzeba zajęć dodatkowych – przedmiotowych, co pozwala stwierdzić, iż uczniowie nie czują się w pełni przygotowani i kompetentni na kolejnych etapach edukacyjnych.

Z badań losów absolwentów naszej szkoły z ostatnich dwóch lat wynika, że 11% kontynuuje naukę na uczelniach wyższych, 9,5% podjęło pracę zgodnie z kwalifikacjami, 19% niezgodnie z kwalifikacjami. 22% naszych absolwentów podjęło pracę w zakładach pracy, w których odbywali praktyczną naukę zawodu. 6% absolwentów wyjechało z kraju. 27% nie podjęło pracy. Wyniki kształcenia uczniów i absolwentów naszej szkoły w zakresie nauk przyrodniczo-technicznych, matematyki, czytania ze zrozumieniem jest niewystarczający. Tymczasem właśnie tego rodzaju umiejętności stwarzają możliwość przekwalifikowania lub opanowania całkiem nowych umiejętności dostosowanych do współczesnego rynku pracy.

III.3 Funkcjonowanie absolwentów na lokalnym i regionalnym rynku pracy

Na rozwój zawodowy ma wpływ wiele czynników, niektóre z nich są niezależne od człowieka. Przykładem mogą być biologiczne i fizyczne aspekty rozwoju. Jedynymi czynnikami, na które człowiek ma wpływ są czynniki psychiczne m.in.: doświadczenie w określonych dziedzinach, zainteresowania, motywacje, światopogląd. Rozwój zawodowy kształtuje też w pewnym stopniu sytuacja ekonomiczna i gospodarcza w kraju.

Zmiany, jakie nadchodzą w elementach reformy kształcenia zawodowego, to zmiany programowe oznaczające odchodzenie od encyklopedycznego sposobu nauczania, odchodzenia od dydaktyki pamięci do logicznego i myślowego sposobu nauczania-uczenia się. Odchudzenie treści pamięciowych oznacza także poświęcenie więcej czasu na kształtowanie sfery umiejętnościowej uczniów-absolwentów, a tym samym przygotowanie ich do zmiennego rynku pracy. Śmiałość i umiejętność opracowania oraz wdrażania otwartych metod nauczania i uczenia się, które zachęcają uczniów do współuczestnictwa, powinny być uznane za niezbędne kwalifikacje zawodowe nauczycieli.

Ponadto instrumentem sprzyjającym podnoszeniu jakości kształcenia w polskich szkołach jest system oceniania zewnętrznego, w tym m.in. zewnętrzny egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe, który sprawdza poziom opanowania wymaganych dla danego zawodu wiadomości i umiejętności przez absolwentów szkół prowadzących kształcenie zawodowe.

Dokonując analizy na podstawie księgi losów absolwentów branży spożywczej i kolejowej można stwierdzić, że poziom zatrudnienia zależy od typu ukończonej szkoły.

Absolwenci technikum w wielu przypadkach kontynuują naukę w szkołach wyższych na kierunkach branży spożywczej. Połowa młodzieży znajduje zatrudnienie w wyuczonym zawodzie. Pracodawcy często mobilizują ich do podnoszenia kwalifikacji zawodowych poprzez kształcenie w systemie zaocznym.

Z badań losów absolwentów naszej szkoły z ostatnich dwóch lat wynika, że 11% kontynuuje naukę na uczelniach wyższych, 9,5% podjęło pracę zgodnie z kwalifikacjami, 19% niezgodnie z kwalifikacjami. 22% naszych absolwentów podjęło pracę w kraju w zakładach pracy, w których odbywali praktyczną naukę zawodu. 6% absolwentów wyjechało z kraju. 27% nie podjęło pracy.

Na podstawie badań dostrzegamy umiejętność odnalezienia się na rynku pracy. Naszych absolwentów zatrudniają zakłady przetwórstwa spożywczego na terenie Białegostoku. W niektórych wiodących zakładach jak PMB, PSS „Społem”, „Agrovita” nasi absolwenci stanowią połowę zatrudnionej kadry. Decydującym o zatrudnieniu czynnikiem jest fakt odbywania zajęć praktycznych w tych zakładach, podczas których pracodawca ma możliwość poznania swojego przyszłego pracownika.

Nasi absolwenci są również właścicielami małych rodzinnych firm drobiarskich, piekarskich, ciastkarskich, a także zajmują wysokie stanowiska menażerskie w dużych przedsiębiorstwach. Pracują w hipermarketach i supermarketach.

Z danych uzyskanych z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku wynika, że największe grupy zawodowe bezrobotnych absolwentów szkół średnich to: pracownicy do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani (116 osób – 7,5% ogółu absolwentów), technicy mechanicy (68 osób – 4,4%), organizatorzy turystyki i pokrewni (61 osób – 3,9%), dietetycy i żywieniowcy (55 osób – 3,5%), technicy technologii żywności (42 osoby – 2,7%), technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni (39 osób – 2,5%), oraz technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni (30 osób – 1,9%).

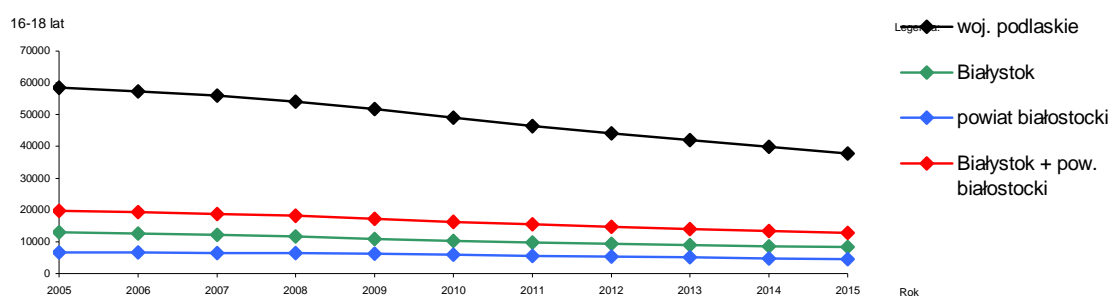
IV. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA I UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH

IV.1 Prognozy demograficzne

Z analizy prognozy demograficznej grupy wiekowej 16-18 lat woj. podlaskiego, Białegostoku i powiatu białostockiego wynika, iż liczba ludności do 2015 roku zmniejszy się w stosunku do 2005 roku w woj. podlaskim o 35,3% (20 656 osób), w tym o 36,1% (4 722 osoby) w Białymstoku i 32,0% (2 147 osób) w powiecie białostockim (średnio w Białymstoku i powiecie białostockim o 34,7% - 6 869 osób) (źródło: Mariusz Omiljan na podstawie danych GUS).

W ciągu 10 przyszłych lat w woj. podlaskim liczba ludności grupy wiekowej 16-18 lat z roku na rok będzie malała średnio o 4,3%, przy czym w Białymstoku i powiecie białostockim średnio o 4,2% (Białystok - 4,4%, powiat białostocki – 3,8%) (Wykres 18)

Największe zmiany w stosunku do roku poprzedniego w woj. podlaskim i powiecie białostockim będą miały miejsce po 2010 roku. W woj. podlaskim od roku 2005 do 2010 liczba ludności w grupie wiekowej 16-18 lat zmniejszy się o około 9 450, od roku 2010 do 2015 o kolejne 11 250, natomiast w powiecie białostockim od 2005 do 2010 zmniejszy się o około 700, zaś od roku 2010 do 2015 o kolejne 1 450.

Wykres 18. Zmiany liczby ludności {w tysiącach} w grupie wiekowej 16-18 lat woj. podlaskiego, Białegostoku i powiatu białostockiego (prognoza 2005-2015 r.) Źródło: na podstawie danych GUS

W Białymstoku największe zmiany liczby ludności w grupie wiekowej 16-18 lat nastąpią do 2010 roku – spadek liczby ludności o około 2 740 osób, natomiast od roku 2010 do 2015 spadek liczby ludności będzie mniejszy – około 2 000 osób.

Zmiany liczby ludności w Białymstoku i powiecie białostockim zarówno w pierwszym, jak i kolejnym 5-leciu będą podobne – spadek liczby ludności grupy wiekowej 16-18 lat po około 3 450 osób, przy czym największe spadki z roku na rok będą miały miejsce w latach 2009-2011 – średnio o około 890 osób.

Z prognozy demograficznej GUS wynika również, że liczba ludności w wieku produkcyjnym będzie rosła do roku 2010, a następnie zmniejszać się w perspektywie do 2020 r. W roku 2020 ludzi w wieku poprodukcyjnym będzie o 45% więcej w stosunku do roku 2000.

Pozytywnym zjawiskiem obserwowanym w ostatnich latach jest stały wzrost poziomu wykształcenia Polaków, związany z rosnącymi aspiracjami edukacyjnymi. Od 1988 roku wzrosła liczba osób z wykształceniem wyższym (o 52%) (ale nadal pozostaje niższa niż w krajach rozwiniętych) oraz średnim (o 23%), zmalała natomiast liczba osób z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym (o 34%). Polacy – znacznie bardziej niż na początku lat 90. doceniają znaczenie wykształcenia (1993r. – 76%, 2002r. – 91%), traktują je jako jedną z podstawowych dróg do zaspokojenia aspiracji, osiągnięcia wyższego statusu materialnego i społecznego. Zdecydowany wzrost motywacji do kontynuowania nauki obserwuje się wśród młodszych roczników, zwłaszcza w wieku 25 - 34 lata (18,6% osób w tej grupie posiada wykształcenie wyższe). Jednocześnie dziedzictwem poprzedniego systemu jest bardzo wysoki odsetek osób o niskim poziomie wykształcenia wśród ludności powyżej 55 roku życia. (źródło: NSPLiM 2002).

Wyższe wykształcenie przekłada się na wyższy wskaźnik zatrudnienia. W 2003 roku stopa bezrobocia wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym wynosiła 24,0%, z wykształceniem średnim zawodowym – 17,4%, średnim ogólnokształcącym – 22,6%, gdy tymczasem wśród osób z wykształceniem wyższym – zaledwie 7,6%. (Źródło: Rocznik statystyczny RP 2004).

Na podstawie informacji uzyskanych w kwestionariuszach ankiet, rozmowach, wywiadach, analizie bazy dydaktycznej, możliwości oraz innych wskaźników, można stwierdzić, iż zmniejszenie się zainteresowania kontynuowaniem nauki w naszej szkole, co za tym idzie rokrocznie zmniejszającym się naborem na konkretne kierunki kształcenia, spowodowane jest:

- niżem demograficznym,
- istniejącym stanem technicznym budynków, które wymagają nakładów finansowych związanych z ich modernizacją i unowocześnieniem,
- położeniem szkoły, w dalekiej odległości od centrum miasta,
- brakiem obiektów sportowych,
- słabym wyposażeniem sal dydaktycznych,
- niepełnym wymiarem godzinowym etatów, przekładającym się na stopień zaangażowania kadry pedagogicznej w rozwój szkoły.

Z informacji uzyskanych z Wojewódzkiego Urzędu Pracy oraz obserwacji wyborów typów szkół ponadgimnazjalnych, dokonywanych przez absolwentów gimnazjów począwszy od roku szkolnego 2002/2003 wynika, że na stałym poziomie utrzymuje się liczba osób rozpoczynających naukę w liceum ogólnokształcącym (ok. 44% ogółu uczniów klas I), wzrasta liczba chętnych do nauki w technikach (rok szkolny 2002/2003 - 22,5%, a w 2007/2008 - 31,7%) i w zasadniczych szkołach zawodowych (odpowiednio 16,3% do 19,9%). Z tych danych wynika, że absolwenci gimnazjów dokonują wyborów świadczących o utrzymującym się wzroście zainteresowania szkołami umożliwiającymi uzyskanie świadectwa dojrzałości (ok. 80% w roku szkolnym 2007/2008).

IV.2 Współpraca szkoły z zakładami pracy

W poprawie jakości kształcenia niewątpliwie szczególny nacisk ma być położony na jakość przygotowania zawodowego w wymiarze praktycznym. Konieczna zatem jest ścisła współpraca szkoły z podmiotami przygotowującymi do kształcenia praktycznego, kształtującego umiejętności pracy w warunkach zbliżonych do wymagań rynku pracy. Współczesny pracodawca szuka pracownika przygotowanego do szybkiego, samodzielnego wykonywania konkretnych zadań zawodowych, a także gotowego do ciągłych zmian. To szkolnictwo zawodowe przygotowuje młodych ludzi do pracy w gospodarce, w której systemy jakości zaczynają odgrywać coraz większą rolę. Ważnym elementem dokonującej się transformacji w Polsce jest zapewnienie jakości wytwarzania dóbr i świadczonych usług, co jest warunkiem sprostania konkurencji w wymiarze europejskim i globalnym. Również oświata podlega tym regułom, gdzie klientem jest uczeń, słuchacz, oczekujący usług wysokiej jakości. To dostawca usług edukacyjnych ma

zaspokoić jego oczekiwania i potrzeby. Prowadząc mądrą praktykę oświatową, szkoła powinna przygotować swych absolwentów do tego rozwijającego i zmieniającego się świata.

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 jest placówką, która powstała w wyniku połączenia Zespołu Szkół Przemysłu Spożywczego oraz Zespołu Szkół Zawodowych PKP, które przez ponad 50 lat swojego istnienia wykształciły tysiące absolwentów. Przez wiele lat działalności dydaktycznej i wychowawczej przygotowaliśmy przyszłych pracowników branży spożywczej i kolejowej. Nasza placówka nie posiada własnych warsztatów szkolnych. Od wielu lat współpracujemy z zakładami pracy (PSS „Społem”, PMB S. A., Detal Koncept , PPM „Pan Bochenek”, Carrefour, Auchan) w zakresie organizowania uczniom naszej szkoły zajęć praktycznych oraz praktycznej nauki zawodu. Dzięki współpracy młodzież w czasie wakacji i ferii może pracować zarobkowo w firmach, w których odbywa w ciągu roku szkolnego praktyki. Zakłady pracy wspomagają również naszą placówkę w organizowaniu Forum Szkół, Targach Szkół Zawodowych, akcjach promujących kierunki kształcenia oraz wskazują zapotrzebowanie na pracowników w konkretnym zawodzie. Wiele razy korzystaliśmy również z pomocy i uprzejmości naszych partnerów w organizacji szkoleń, a także w pozyskaniu sprzętu i dokumentacji technicznej do wyposażenia pracowni szkolnych. Co roku organizujemy spotkania dla absolwentów oraz ich rodziców z przedstawicielami zakładów pracy.

W związku z uruchomieniem nowych kierunków kształcenia w roku szkolnym 2009/2010 (w technikum: Technik transportu kolejowego, Technik automatyk sterowania ruchem kolejowym oraz w Zasadniczej Szkole Zawodowej: Kucharz małej gastronomii, Monter nawierzchni kolejowej), nawiązaliśmy dodatkowo kontakty z przedsiębiorstwami i zakładami pracy: PKP CARGO S.A. Zakład Przewozów Towarowych w Białymstoku, PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., PROBART Sp.zoo.; „Dwór Czarneckiego” oraz „ASTORIA”. Z tymi firmami zostały podpisane porozumienia.

Ponadto w ramach programu modernizacji oferty edukacyjnej pt. „Przygotowany Absolwent” – wspólne działanie szkoły i pracodawców w procesie edukacji zawodowej zaprosiliśmy:

1. „PMB Market” Sp. z o.o.
2. „AUCHAN POLSKA” Sp. z o.o.
3. Makro Cash and Carry Polska S.A.
4. PKP CARGO S.A. Zakład Przewozów Towarowych w Białymstoku

5. “PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o.- Podlaski Zakład Przewozów Regionalnych
6. PKP CARGO S.A.- Zakład Taboru w Białymstoku
7. Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej w Białymstoku
8. Pasięka Józefa Kobeszko w Białymstoku

Są to firmy prężnie działające i rozwijające się, a także mogące zapewnić w przyszłości potencjalne miejsca pracy naszym absolwentom.

Nawiązanie współpracy z lokalnym środowiskiem pracodawców to przede wszystkim płynące z tego faktu korzyści. Mając na względzie troskę o los naszych uczniów i absolwentów pragniemy, by posiadli oni jak najwięcej umiejętności zawodowych. Zapewniając odbywanie praktycznej nauki zawodu w rzeczywistych warunkach pracy umożliwimy młodzieży opanowanie wielu potrzebnych w pracy umiejętności. Wierzymy, że dzięki zajęciom praktycznym i praktykom zawodowym, a także prezentacjom i prelekcjom absolwenci Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 wzbogacą się o szereg umiejętności nie tylko zawodowych – zapoznają się z zasadami poruszania się na rynku pracy, funkcjonowania podmiotów gospodarczych we współczesnej gospodarce rynkowej. Będą też mogli z bliska przyjrzeć się swoim potencjalnym miejscom pracy i w nich zaistnieć. Będzie to dla ucznia sposób sprawdzenia, czy wybór zawodu jest trafny a także lekcja trudnej sztuki autoprezentacji. Będą też mogli poznać z bliska i uczyć się „kultury zawodu”.

Liczymy, że nawiązanie wzajemnych kontaktów z pracodawcami poprzez włączenie się firm w proces dydaktyczny szkoły pozwoli kształcić ludzi z charakterem, traktujących pracę w sposób twórczy. Jesteśmy przekonani, że dzięki tej współpracy mury naszej szkoły opuszczać będzie młodzież przygotowana do podjęcia zatrudnienia, aktywnie poszukująca miejsc pracy a podlaskie przedsiębiorstwa i zakłady będą miały zapewnioną kadrę na miarę potrzeb współczesnych firm. To właśnie pracodawcy będą mogli ukierunkowywać działalność szkoły na kształcenie umiejętności zgodnych z nowoczesnym rynkiem pracy.

Nie bez znaczenia jest też fakt, że poprzez rozwijanie współpracy ze środowiskiem pracodawców będziemy mogli kreować pozytywny wizerunek szkoły w środowisku lokalnym miasta i regionu.

IV.3 Działalność szkoły na rzecz przygotowania uczniów do funkcjonowania w zmieniających się realiach rynku pracy.

Podjęcie decyzji zawodowej oraz poszukiwanie pracy wymaga obecnie od młodych ludzi wielu umiejętności. Szkoła jest świadoma odpowiedzialności za przygotowanie młodzieży do podjęcia trafnej decyzji zawodowej. Jest odpowiedzialna za rozwijanie takich umiejętności jak: wyszukiwanie i korzystanie z ofert pracy, opracowywanie dokumentów aplikacyjnych, a także umiejętności interpersonalnych: komunikacji, rozwiązywania konfliktów, skutecznej autoprezentacji. Zadania te realizowane są poprzez: zajęcia informacyjno-doradcze, uczestnictwo uczniów w dyskusjach i debatach, zajęcia warsztatowe z doradcą zawodowym, pracownikami uczelni, urzędów pracy. Chcemy kontynuować udział młodzieży w: Targach Edukacyjnych, dniach otwartych Uniwersytetu w Białymstoku, Politechniki Białostockiej, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego i Akademii Medycznej w Białymstoku.

W ramach Fundacji Młodzieżowej Przedsiębiorczości swoją działalność będzie nadal kontynuować miniprzedsiębiorstwo. Ta forma rozwijania przedsiębiorczości młodych ludzi dobrze sprawdza się w naszej szkole i cieszy się ich zainteresowaniem. Uczy odpowiedzialności, planowania i systematyczności, a przede wszystkim pozwala na zgłębienie tajników prowadzenia własnej firmy. Uczniowie mają obowiązek składać sprawozdania i rozliczać się ze swojej działalności. W roku szkolnym 2004/2005 uczniowie działający w miniprzedsiębiorstwie przystąpili do egzaminu Uniwersytetu Cambridge sprawdzającego umiejętności z marketingu, zarządzania i finansów – pięciu, z siedmiu startujących, otrzymało certyfikat potwierdzający opanowanie powyższych umiejętności. Dodatkowo nauczyciele przedsiębiorczości w ramach przedmiotu pisali z uczniami CV, listy motywacyjne, omawiali zagadnienia związane z założeniem własnej firmy.

W szkole zagadnieniami poruszania się na rynku pracy zajmują się: nauczyciele podstaw ekonomii, podstaw przedsiębiorczości, pedagog szkolny, psycholog szkolny oraz doradcy zawodowi.

W ramach podejmowanych działań nauczyciele:

- dokonują diagnozy wiedzy i umiejętności uczniów,
- dostosowują wymagania edukacyjne do możliwości uczniów,

- oferują szeroki wachlarz zajęć pozalekcyjnych (możliwość uzupełnienia braków), w tym fakultety z języka niemieckiego, języka angielskiego, zajęcia wyrównawcze z języka rosyjskiego, matematyki, zajęcia przygotowujące do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe,
- udzielają indywidualnych konsultacji,
- motywują i aktywizują uczniów do nauki poprzez stosowanie metod aktywizujących, co potwierdzają hospitacje, i udział uczniów w wielu konkursach, sesjach popularno - naukowych, spotkaniach z pracodawcami, przedstawicielami uczelni wyższych, wycieczkach przedmiotowych,
- przygotowują uczniów do udziału w olimpiadach z różnych zakresów wiedzy (Wojewódzki Turniej Wiedzy o Zawodach – 4 i 5 miejsce, Dzień Bezpiecznego Internetu – projekt Safer Internet, – inicjatywa Tydzień Bezpiecznego Internetu, Ogólnopolska Koalicja na Rzecz Bezpieczeństwa w Internecie, Akademia „AutoCada”, Dni Przedsiębiorczości, AIESEC „Enter your future” 2009 – lekcje przedsiębiorczości w języku angielskim, Szkoła Przedsiębiorczości, Europejski Dzień Języków, Comenius „Uczenie się przez całe życie” , Edukacja Globalna „Patrz i zmieniaj”, Szkoła myślenia – Festiwal nauki, „Stres pod kontrolą”, „Świadomy wybór pewny sukces”.

Działania podejmowane przez szkołę służą realizacji szerszych celów: promowania uczenia się przez całe życie, zwiększania możliwości zatrudnienia, mobilności i integracji społecznej pracowników i osób uczących się, a także przyczynią się do unowocześniania systemu edukacji zawodowej pod kątem przejrzystości kwalifikacji uzyskiwanych w uczeniu się formalnym, pozaformalnym i nieformalnym, a tym samym do zatwierdzania wyników uczenia się, uzyskanych poprzez praktyczne doświadczenia.

V. WNIOSKI I REKOMENDACJE

1. Do szkoły uczęszczają uczniowie z niskimi wynikami egzaminu gimnazjalnego, a zaległości z poprzednich etapów edukacyjnych nawarstwiają się w kolejnych latach edukacji, powodując szereg problemów w kształtowaniu kompetencji kluczowych z poszczególnych przedmiotów.
2. Wielu uczniów przypadkowo wybrało kierunek kształcenia, nie planując swojej przyszłości zawodowej. Nieprzemysłane wybory i decyzje przekładają się na niskie zaangażowanie ucznia, słabą znajomość potrzeb, prognoz i wymogów rynku pracy.
3. Uczniowie jak i absolwenci naszej szkoły w zakresie kompetencji kluczowych z technologii informacyjnej opanowali na poziomie dość dobrym konieczne umiejętności (3,6), najslabiej opanowali kompetencje kluczowe w zakresie matematyki i przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, co potwierdzają wyniki kształcenia oraz wyniki egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe i egzaminów maturalnych.
4. Zdecydowana większość uczniów otrzymuje dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe.
5. Zauważalny jest spadek zdawalności egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe na wszystkich kierunkach kształcenia.
6. Absolwenci technikum w wielu przypadkach kontynuują naukę w szkołach wyższych, a połowa z nich znajduje zatrudnienie w wyuczonym zawodzie.
7. Szkoła współpracuje z zakładami pracy w wielu obszarach, w wyniku tych działań absolwenci zwiększają swoją szansę na otrzymanie pracy w firmach, gdzie odbywali praktykę zawodową i uczestniczyli w zajęciach praktycznych dając się poznać jako przyszły pracownik oraz zwiększając swoje szanse zatrudnienia.
8. W szkole zatrudniona jest wysoko wykwalifikowana kadra pedagogiczna, której doświadczenie wzbogacone wieloma formami doskonalącymi, wypełnione zaangażowaniem i nowoczesnym rozumieniem edukacji gwarantuje wypełnianie przez nauczycieli statutowych zadań na wysokim poziomie.
9. Szkoła podejmuje działania w celu wzrostu atrakcyjności w regionie poprzez wprowadzenie nowych kierunków kształcenia oraz specjalizacji: handel żywnością i spedycja – jedyna na rynku edukacyjnym.

10. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Białymstoku oferuje swoim uczniom zagospodarowanie czasu wolnego (różnorodne zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne organizowane we współpracy z placówkami oświatowymi i organizacjami pozarządowymi) oraz wspiera i motywuje rozwój zainteresowań oraz udzielanie pomocy uczniom wybitnie uzdolnionym (koła zainteresowań). Uczniowie szkoły odnoszą sukcesy na szczeblu wojewódzkim i ogólnopolskim (od sześciu lat mamy finalistów Olimpiady Wiedzy o żywności, którzy zostali oni zwolnieni z części pisemnej egzaminu zawodowego oraz otrzymali indeksy do wybranych uczelni w kraju np. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Akademia Rolnicza w Lublinie, Szczecinie, Wrocławiu, Bydgoszczy, Politechnika Łódzka).
11. Placówka włącza rodziców w życie szkoły jako osób wspomagających realizację zadań edukacyjnych oraz jako uczestników edukacji ustawicznej.

Szkoła jest instytucją nie tylko przekazującą wiedzę, ale i wychowawczo-opiekuńczą. Istotne jest zatem skupienie uwagi również na wychowaniu – traktowanym integralnie, opartym nie tylko na różnorodnych programach profilaktycznych, ale także na zasadzie kształtowania wśród uczniów poczucia odpowiedzialności - świadomości konieczności ponoszenia konsekwencji wszelkich własnych decyzji. Dlatego też nasza szkoła podejmuje dodatkowe zadania:

- - ułatwia każdemu uczniowie realizację aspiracji oraz rozwój własny i wykorzystanie możliwości,
- - skutecznie przeciwdziała wykluczeniu i marginalizacji osób oraz grup społecznych,
- - szybko i elastycznie dostosowuje się do zmian zachodzących na rynku pracy:
 - wyrównywanie szans edukacyjnych;
 - przeciwdziałanie zjawiskom patologii społecznej;
 - dostosowanie treści i sposobów nauczania do możliwości ucznia/wychowanka oraz wymogów zmieniającego się, współczesnego świata;
- - realizuje programy (Bezpieczna i przyjazna szkoła, Wychowawca podwórkowy), projekty,
 - kampanie, akcje i konkursy („STOP CYBEPREZEMOCY”, Kampania „Szkoła bez przemocy”

- o Akcje charytatywne – „Góra grosza”, Adopcja psa ze schroniska. Konkursy - MAT – Miłość, Akceptacja, Tolerancja , Klub młodego kibica, Klawiatura bez tajemnic, Poliglota, Football Amerykański Lowlanders Białystok)

Zakres i formy realizowanych zadań Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Białymstoku dostosowuje do potrzeb uczniów i społeczności lokalnych.

VI. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1

Diagnoza implementacji Kompetencji Kluczowych

w kontekście potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych oświaty i rynku pracy

Procedura postępowania:

1. Określenie celów prowadzenia diagnozy
2. Określenie próby badawczej;
3. Wybór metod i narzędzi badawczych;
4. Przeprowadzenie badań.
5. Opracowanie dokumentu końcowego (wniosków i rekomendacji).

1. Cele ogólne

- Ocena działań szkoły w kontekście potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych oświaty i rynku pracy;
- Charakterystyka uwarunkowań lokalnych i regionalnych szkoły.

2. Określenie próby badawczej

Do badania wybrano ze szkoły i jej otoczenia następujących przedstawicieli:

- uczniów z techników i szkół zawodowych poszczególnych poziomów kształcenia;
- nauczycieli przedmiotów zawodowych i ogólnokształcących;
- rodziców;
- nadzoru pedagogicznego;
- organu prowadzącego;
- lokalne zakłady pracy
- kierownictwo placówki

W badaniu wzięło udział 195 osób. Przy czym 188 respondentów wypełniło arkusze SWOT lub kwestionariusz ankiety (załącznik 2).

3. Metody i narzędzia badawcze

W badaniu wykorzystano poniższe metody:

Metody diagnozowania:

- analiza dokumentów;

- wywiad;
- analiza istniejącej sytuacji szkoły
- analiza uwarunkowań środowiskowych szkoły

Narzędzia badawcze wykorzystane w badaniu:

- ANALIZA SWOT.
- Kwestionariusze ankiet

4. Przeprowadzenie badań

4.1 Nauczyciele przedmiotów zawodowych i ogólnokształcących oraz kierownictwo szkoły wypełnili wszystkie arkusze SWOT, z których każdy zawiera problematykę innego obszaru. (załącznik 2). Przy czym arkusze SWOT wypełniło 62% nauczycieli oraz 100% - kierownictwo szkoły.

4.2 Uczniowie z technikum i zasadniczej szkoły zawodowej poszczególnych poziomów kształcenia wypełnili kwestionariusz ankiety (załącznik 2.4) . Badaniu poddano 126 uczniów z czego 78 uczniów z technikum oraz 48 z zasadniczej szkoły zawodowej.

4.3 Zebrano i opracowano informacje znajdujące się na arkuszach SWOT, oddzielnie dla każdego obszaru i każdej grupy respondentów.

4.4 Zebrano i opracowano informacje znajdujące się w kwestionariuszach ankiet.

4.5 Dokonano analizy dokumentów traktujących o prognozach demograficznych, rozwoju lokalnego, regionalnego, polskiego i światowego rynku pracy.

4.6 Przeprowadzono wywiad z pracodawcami, pracownikami nadzoru pedagogicznego i pracownikami organu nadzorującego i nauczycielami odnośnie problemów szkoły i pracodawców, które powinny być brane pod uwagę przy opracowywaniu programów KK.

Załącznik 2 arkusze analizy SWOT

2.1 Liczba respondentów: 31 osób, w tym nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących:

14, nauczyciele przedmiotów zawodowych: 13, inni (pedagog, psycholog, doradca

zawodowy): 4

Analiza SWOT

Współpraca Szkoły z lokalnym i regionalnym rynkiem pracy

Znajomość wymogów, potrzeb i prognoz rynku pracy i ich uwzględnianie w pracy z uczniem.

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • Aktywna, kompetentna działalność dyrekcji szkoły, osób odpowiedzialnych za utrzymywanie współpracy z regionalnym rynkiem pracy. • Profesjonalna, kompetentna kadra pedagogiczna. • Dobra współpraca z zakładami pracy. • Zajęcia praktyczne na terenie zakładów pracy. • Zaangażowanie, celowość pracy doradców zawodowych. • Kierunki kształcenia odpowiadają zapotrzebowaniom rynku pracy. • Zatrudnienie w szkole psychologa, pedagoga i doradcy zawodowego. • Możliwość pracy w zakładach pracy po ukończeniu nauki w szkole. • Absolwenci szkoły znajdują miejsca pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zapotrzebowanie na fachowców w zawodach w których kształci szkoła. • Rozwój handlu i gastronomii zapotrzebowanie na pracowników. • Podlasie rejon rolniczy – dobrze rozwinięty przemysł spożywczy – miejsca pracy. • Zakładanie własnych gospodarstw agroturystycznych. • Możliwość zatrudnienia w UE absolwentów znających języki obce. • Elastyczność rynku pracy. • Wprowadzanie nowych metod i form pracy w celu nabycia umiejętności przydatnych w pracy zawodowej.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Niska motywacja uczniów do nauki. • Brak nauczycieli kształcenia zawodowego. • Zaniedbany budynek, położony daleko od centrum. • Słabe zaplecze dydaktyczne, brak środków finansowych. • Bierna postawa uczniów. • Słabe wyniki nauczania. • Niewystarczająca ilość miejsc odbywania 	<ul style="list-style-type: none"> • Mała ilość rozwijających się zakładów na rynku lokalnym. • Duża konkurencja w zakresie kształcenia w tych samych zawodach. • Małe zainteresowanie uczniów – popyt, mało płatne zawody. • Maleje liczba zakładów pracy zainteresowanych aktywną współpracą ze szkołą zawodową.

<p>praktyk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mała wiedza praktyczna nauczycieli. • Niska zdawalność egzaminów zawodowych mająca wpływ na podejmowanie pracy w zawodzie. • Zniechęcenie nauczycieli do ciekawych form prowadzenia zajęć, brak możliwości odnalezienia się w wyuczonym zawodzie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Szybko zmieniające się potrzeby rynku pracy, niepewna sytuacja gospodarcza związana z kryzysem finansowym może być przyczyną wysokiego bezrobocia wśród absolwentów. • Brak stabilizacji. • Mały nabór. • Brak rozwoju przemysłu.
---	--

Analiza SWOT

Współpraca nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących z nauczycielami przedmiotów zawodowych

Wykorzystywanie wiedzy merytorycznej i pedagogicznej w kształtowaniu umiejętności i postaw uczniów szkół zawodowych

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • Korelacje między nauczycielami matematyki i przedmiotów zawodowych w obliczeniach technologicznych. • Zdolności komunikacyjne kadry pedagogicznej. • Dobrze wykwalifikowana kadra pedagogiczna. • Dobra współpraca między niektórymi nauczycielami dotycząca możliwości kształtowania umiejętności i postaw. • Łączenie teorii z praktyką. • Umiejętność opracowywania zadań teoretycznych uwzględniających problematykę zawodową. • Kształtowanie umiejętności uczniów w zakresie przygotowania do pracy zawodowej. • Współpraca pedagog/psycholog budzenie motywacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie przepływu informacji i wymiany doświadczeń między nauczycielami, wychowawcami. • Poprawa średniej ocen i frekwencji. • Tworzenie programów autorskich. • Szkolenia tematyczne. • Praca nad wzmocnieniem poczucia własnej wartości uczniów. • Praca nad zmniejszeniem negatywnego zjawiska czytania bez zrozumienia i niewykonywania prostych zadań matematycznych. • Uatrakcyjnianie zajęć gwarantujące większe zainteresowanie uczniów. • Zwiększenie uwagi na pracę z uczniami, zdolnymi oraz mającymi trudności w nauce. • Nawiązanie współpracy z innymi szkołami, uczelniami,

<ul style="list-style-type: none"> • Wymiana informacji o funkcjonowaniu uczniów w szkole i w zakładach pracy. • Zajęcia wyrównawcze dla uczniów mających trudności i problemy z nauką. • Zajęcia przygotowujące do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe. • Fakultety z języków obcych. 	<p>przedsiębiorstwami.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspólne kształtowanie postawy ucznia. • Poprawa przepływu informacji oraz wymiany doświadczeń między nauczycieli. • Udział w realizacji różnego rodzaju przedsięwzięciach, projektach unijnych, kampaniach i konkursach.
<p>SŁABE STRONY</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Słaby przepływ informacji. • Brak znajomości standardów edukacyjnych, i maturalnych przez uczniów. • Brak korelacji w realizacji programów nauczania z przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych. • Mała współpraca, brak wymiany doświadczeń między nauczycielami. • Niejednokrotnie chłodna atmosfera między nauczycielami. • Brak wypracowanych wspólnych działań. • Słabe zaplecze bazy dydaktycznej. • Zaległości edukacyjne uczniów z wcześniejszych etapów edukacyjnych. • Słabe wyniki egzaminów zawodowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wieloletowość nauczycieli • Zmniejszenie funduszy na doksztalcanie nauczycieli. • Przeładowanie treści programów nauczania, możliwe jest niezrealizowanie wszystkich treści programowych. • Nie opanowanie przez uczniów umiejętności odnalezienia się na rynku pracy. • Pasywna postawa nauczyciela lub ucznia. • Nie nadążanie za zmianami w gospodarce rynkowej i przepisach prawa. • Nieumiejętność przekazywania wiedzy w zakresie kształtowania umiejętności i postaw. • Niż demograficzny. • Za duże inspiracje nauczyciela względem możliwości uczniów.

Analiza SWOT

Kompetencje zawodowe i kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów Szkoły
 Pobudzanie aspiracji edukacyjnych i zainteresowań uczniów, rozwijanie umiejętności kluczowych oraz przygotowanie młodzieży do kontynuowania nauki i funkcjonowania na rynku pracy

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • Właściwa postawa niektórych nauczycieli zaangażowanych w rozwój dydaktyczno-społeczny uczniów. • Postawa niektórych nauczycieli jako przykład dla uczniów. • Oswajanie z rynkiem pracy – zajęcia praktyczne. • Kreatywność, otwartość, praca w grupie – rozwijanie tych umiejętności. • Wykwalifikowana kadra. • Duży wybór zajęć pozalekcyjnych. • Doradztwo zawodowe. • Łącznie teorii z praktyką. • Praca nauczycieli, pedagoga/psychologa/doradcy na lekcjach. • Możliwość odbywania zajęć praktycznych i praktyk zawodowych w zakładach pracy oraz kontynuowania pracy po ukończeniu nauki. • Możliwość podjęcia pracy podczas trwania nauki. • Współpraca pedagog/psycholog – budzenie motywacji. • Ukierunkowanie zainteresowań uczniów na zdobycie wiedzy i umiejętności potrzebnych w zawodzie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijanie umiejętności kluczowych, przygotowanie do kontynuowania i funkcjonowania na rynku pracy. • Młodzi, wykwalifikowani pracownicy, pełni motywacji, zadowoleni z wyników pracy, gotowi do doskonalenia się. • Nowe perspektywy i możliwości w znalezieniu atrakcyjnej pracy. • Rozwój branży spożywczej, gastronomicznej oraz kolejowej. • Lepsza orientacja na rynku pracy. • Uatrakcyjnianie zajęć, nowe formy pracy, które rozwijają wszechstronne umiejętności wynikające z zainteresowań uczniów. • Znalezienie ciekawej pracy, realizowanie ambicji zawodowych. • Eliminowanie postaw biernych i negatywnych. • Podwyższanie kwalifikacji zawodowych – nauczyciele zawodu.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Niska motywacja do nauki, brak wiary 	<ul style="list-style-type: none"> • Tendencja do zwiększania odsetka

<p>uczniów we własne możliwości, brak zainteresowania swoją przyszłością zawodową.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Małe zaangażowanie uczniów. • Dużo godzin nauki w ciągu dnia. • Mała aktywność, brak chęci uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych. • Brak wytrwałości uczniów w dążeniu do wybranego celu. • Przypadkowy wybór szkoły. • Brak chęci do dalszej nauki. • Niska frekwencja. 	<p>uczniów, którzy nie ukończą szkoły oraz absolwentów bez miejsca stałej pracy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niedostosowanie poziomu intelektualnego do typu szkoły. • Zmienność rynku pracy - likwidacja miejsc pracy. • Niechęć do kontynuowania nauki. • Pogarszająca się sytuacja ekonomiczna rodzin. • Nieumiejętność odnalezienia się na rynku pracy. • Zwiększająca się liczba młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym. • Brak samodzielności.
---	--

Analiza SWOT

Kadra pedagogiczna w aspekcie kształtowania Kompetencji Kluczowych

Umiejętność dostosowywania programów do zmieniających się uwarunkowań środowiskowych i rynku pracy

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • Wysokie kompetencje niektórych nauczycieli, ich chęć podnoszenia kwalifikacji, kreatywność, otwartość. • Połączenie teorii z praktyką. • Stosowanie sprawdzonych metod pracy. • Duża elastyczność, chęci i motywacja niektórych nauczycieli. • Znajomość rynku pracy, fachowość niektórych nauczycieli. • Duża wiedza merytoryczna i doświadczenie zawodowe niektórych nauczycieli. • Aktualizowanie programów nauczania do 	<ul style="list-style-type: none"> • Ciągłe doszktałanie i szkolenie kadry. • Stabilność w pracy – praca w pełnym wymiarze. • Zwiększenie funduszy na doszktałanie. • Pozyskiwanie sponsorów do realizacji programów autorskich. • Udział w projektach unijnych. • Ciekawe zajęcia, zainteresowanie zawodem. • Otwieranie nowych kierunków kształcenia. • Różnicowanie programów nauczania – chęć przyjścia ucznia do szkoły. • Wykwalifikowana kadra nadążająca za

zmian. <ul style="list-style-type: none"> • Doradca zawodowy. 	zmianami. <ul style="list-style-type: none"> • Szkolenia kadry. • Tworzenie programów autorskich. • Szybka reakcja na zmieniające się potrzeby.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Atmosfera i relacje interpersonalne wywołujące brak przywiązania do miejsca pracy, wypalenie zawodowe niektórych nauczycieli. • Brak środków dydaktycznych adekwatnych do nowoczesnych form kształcenia. • Brak nowoczesnych pracowni. • Przeładowane programy. • Brak zainteresowania uczniów. • Zniechęcenie nauczycieli do wprowadzania nowych metod. • Nieznajomość rynku pracy. • Drogie szkolenia. • Brak czasu na podnoszenie kwalifikacji. • Zbyt wiele zmian trudności z nadążaniem. • Nie wszyscy są elastyczni i sztywno trzymają się starych planów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmienność rynku pracy. • Przeciążanie programów nauczania. • Wysokie koszty szkoleń. • Otwieranie kierunków mało interesujących. • Odejście kadry ze szkoły. • Bierność nauczyciela bazowanie na starych programach. • Nie wszyscy nadążają dostosować program do zmian na rynku pracy.

Analiza SWOT

Charakterystyka uczniów

Znajomość wymogów, potrzeb i prognoz rynku pracy

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość zdobycia zawodu. • Umiejętność poruszania się na rynku pracy niektórych uczniów. • Zainteresowanie przedmiotami związanymi z przedsiębiorczością oraz technologią 	<ul style="list-style-type: none"> • Satysfakcja związana z ukończeniem właściwej szkoły, znalezienie miejsca pracy przynoszącej satysfakcję finansową. • Atrakcyjna praca w wyuczonym zawodzie i zarobki.

<p>informacyjną</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przekonanie o słuszności wyboru zawodu. • Zdolne jednostki. • Znajomość realiów rynku pracy – zajęcia praktyczne oraz praktyczna nauka zawodu. • Frekwencja na zajęciach praktycznych. • Znajomość potrzeb i wymogów rynku pracy poprzez realizację zajęć praktycznych i praktycznej nauki zawodu w zakładach pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontynuacja nauki. • Większe zaangażowanie ze strony uczniów. • Odnalezienie się na rynku pracy. • Kariera zawodowa.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Niewielki procent młodzieży otwartej, ambitnej. • Niski poziom wiedzy ogólnej i zawodowej. • Brak wiary i samodzielnego działania, odpowiedzialności za swoje losy. • Lenistwo, brak motywacji. • Niektórzy uczniowie nie planują swojej przyszłości zawodowej w danej branży. • Nieprzemysłane decyzje i wybory. • Brak zaangażowania się, brak pasji – niektórzy uczniowie. • Przypadkowy wybór zawodu. • Zaległości edukacyjne z poprzednich etapów szkół. • Roszczeniowa postawa. • Słaba znajomość prognoz rynku pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak pracy w wyuczonym zawodzie. • Wzrost bezrobocia. • Nie odnalezienie się na rynku pracy. • Nastawienie finansowe – porażka na rynku pracy. • Rezygnacja z nauki. • Środowisko uczniów zagrożone bezrobociem, uzależnionych, wkraczających na drogę przestępczą. • Warunki rodzinne. • Zagubienie w szybko zmieniających się realiach życia.

2.2 Respondenci: rodzice 27 osób

Analiza SWOT

Współpraca Szkoły z lokalnym i regionalnym rynkiem pracy

Znajomość wymogów, potrzeb i prognoz rynku pracy i ich uwzględnianie w pracy
z uczniem

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • Aktywna współpraca szkoły z regionalnym rynkiem pracy. • Profesjonalna, kompetentna kadra pedagogiczna. • Zajęcia praktyczne na terenie zakładów pracy. • Kształcenie uczniów do wykonywania określonych zawodów. • Różnorodność kierunków kształcenia w szkole. • Otwieranie nowych kierunków kształcenia. • Możliwość pracy w zakładach pracy po ukończeniu nauki w szkole. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zapotrzebowanie na fachowców w danym zawodzie. • Zmiany na rynku pracy. • Możliwość zatrudnienia w zakładach pracy, w których uczniowie odbywają praktyki. • Nabycie umiejętności przydatnych w przyszłej pracy. • Rozwój rynku i miejsc pracy.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Niska motywacja ze strony uczniów. • Negatywne nastawienie niektórych uczniów do pracy. • Szkoła położona daleko od centrum, brak sali gimnastycznej. • Nauka odbywa się w różnych budynkach szkoły. • Słabe zaplecze dydaktyczne, brak środków finansowych. • Słabe wyniki nauczania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niepewna sytuacja gospodarcza. • Zmienność rynku pracy. • Kryzys gospodarczy. • Mały nabór. • Brak motywacji. • Brak rozwoju przemysłu. • Brak pracy.

Analiza SWOT

Współpraca nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących z nauczycielami przedmiotów zawodowych

Wykorzystywanie wiedzy merytorycznej i pedagogicznej w kształtowaniu umiejętności i postaw uczniów szkół zawodowych

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • Dobre relacje i wymiana wiedzy i informacji między nauczycielami, • Dobrze wykwalifikowana kadra. • Wykorzystywanie wiedzy ogólnej w praktyce. • Właściwe pokierowanie rozwojem ucznia. • Współpraca z pedagogiem, psychologiem i doradcą zawodowym. • Konsultacje z nauczycielami. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa średniej ocen i frekwencji. • Wprowadzanie nowych, ciekawszych zajęć. • Dobre efekty – znalezienie pracy. • Uatrakcyjnienie lekcji. • Ukończenie szkoły. • Praca z uczniem słabszym. • Zachęcenia ucznia do nauki. • Wspólne kształtowanie postawy ucznia.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Za duże wymagania nauczycieli z wszystkich przedmiotów. • Brak właściwego przepływu informacji o postępowaniu uczniów. • Uczniowie wolą praktykę niż teorię. • Brak wiedzy z wybranych dziedzin. • Brak dobrej bazy dydaktycznej. • Zaległości edukacyjne uczniów. • Słabe wyniki egzaminów zawodowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom ocen i frekwencji, motywacji uczniów. • Brak czasu, chęci uczniów do nauki. • Pogarszająca się sytuacja materialna rodzin. • Trudności w odnalezieniu się na rynku pracy. • Bierna postawa nauczyciela lub ucznia. • Nie nadążanie z odrabianiem prac domowych. • Nie wywiązywanie się uczniów ze swoich obowiązków.

Analiza SWOT

Kompetencje zawodowe i kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów Szkoły

Pobudzanie aspiracji edukacyjnych i zainteresowań uczniów, rozwijanie umiejętności kluczowych oraz przygotowanie młodzieży do kontynuowania nauki i funkcjonowania na rynku pracy

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja różnorodnych zajęć pozalekcyjnych. • Możliwość uczestnictwa uczniów w zajęciach wyrównawczych. • Oswajanie z rynkiem pracy – zajęcia praktyczne. • Nauczyciel – wzór do naśladowania. • Przygotowanie do kontynuowania nauki i funkcjonowania na rynku pracy. • Dobrze przygotowana kadra. • Doradztwo zawodowe. • Łączenie teorii z praktyką. • Możliwość kontynuowania nauki lub podjęcia pracy. • Właściwy sposób przekazywania wiedzy przez nauczyciela. • Dobrze prowadzone zajęcia teoretyczne i praktyczne. • Rozbudzanie motywacji w uczniu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nowe perspektywy i możliwości w znalezieniu atrakcyjnej pracy. • Rozwój przemysłu spożywczego. • Orientacja na rynku pracy. • Uatrakcyjnianie zajęć lekcyjnych. • Samorealizacja – umiejętność znalezienia pracy w zawodzie. • Kontynuowanie nauki. • Dążenie do lepszego wykształcenia. • Przygotowanie do wykonywania określonego zawodu. • Wysokie kwalifikacje zawodowe.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Brak zainteresowania zajęciami proponowanymi przez szkołę. • Przeładowany plan godzinowy nauki w ciągu dnia. • Brak chęci uczestnictwa w zajęciach wyrównawczych i fakultetach. • Małe zainteresowanie zawodem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Likwidacja miejsc pracy. • Brak możliwości wykorzystania umiejętności na naszym rynku. • Niechęć do kontynuowania nauki. • Brak środków finansowych. • Nieumiejętność odnalezienia się na rynku pracy.

<ul style="list-style-type: none"> • Przypadkowy wybór szkoły. • Brak chęci do dalszej nauki. • Niska frekwencja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak motywacji ucznia.
--	--

Analiza SWOT

Kadra pedagogiczna w aspekcie kształtowania Kompetencji Kluczowych

Umiejętność dostosowywania programów do zmieniających się uwarunkowań środowiskowych i rynku pracy

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • Chęć podnoszenia kwalifikacji. • Otwartość na nowe kierunki kształcenia. • Łączenie teorii z praktyką. • Stosowanie sprawdzonych metod pracy. • Doksztalcanie i szkolenie kadry. • Duża elastyczność nauczycieli. • Dobra znajomość rynku pracy. • Doradca zawodowy. • Praca pedagoga i psychologa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stała, stabilna kadra. • Doksztalcanie kadry. • Uczestnictwo w projektach. • Zainteresowanie ucznia zawodem. • Otwieranie nowych kierunków kształcenia. • Podążanie za zmianami środowiska. • Podniesienie poziomu edukacji.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczony dostęp do nowoczesnych form kształcenia. • Słabe zaplecze dydaktyczne. • Przeładowane plany lekcji. • Brak zainteresowania uczniów. • Małe zaangażowanie niektórych nauczycieli. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niska motywacja do pracy. • Przeciążanie programów nauczania. • Otworzenie kierunków mało interesujących. • Bierność nauczyciela.

Analiza SWOT

Charakterystyka uczniów

Znajomość wymogów, potrzeb i prognoz rynku pracy

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • Ambitna młodzież. • Możliwość zdobycia zawodu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Satysfakcja związana z ukończeniem właściwej szkoły.

<ul style="list-style-type: none"> • Umiejętność poruszania się na rynku pracy. • Przekonanie o słuszności wyboru zawodu. • Zainteresowanie zdobyciem atrakcyjnego zawodu. • Uczestnictwo w zajęciach praktycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Znalezienie miejsca pracy. • Atrakcyjna praca w wyuczonym zawodzie. • Współpraca nauczycieli i uczniów. • Zwiększenie zaangażowania ze strony uczniów. • Możliwość kariery zawodowej.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom wiedzy z gimnazjum. • Lenistwo, brak motywacji. • Uczniowie nie planują swojej przyszłości zawodowej w danej branży. • Nieprzemysłany wybór szkoły. • Przypadkowy wybór zawodu. • Brak informacji o miejscach pracy. • Konflikty między rówieśnikami. 	<ul style="list-style-type: none"> • Duży procent bezrobotnych. • Brak pracy w wyuczonym zawodzie. • Brak wsparcia ze strony szkoły. • Rezygnacja z nauki. • Warunki rodzinne. • Niechęć do nauki.

2.3 Respondenci: kierownictwo szkoły – 4

Analiza SWOT
Współpraca Szkoły z lokalnym i regionalnym rynkiem pracy

Znajomość wymogów, potrzeb i prognoz rynku pracy i ich uwzględnianie w pracy z uczniem

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • Stała, aktywna współpraca z regionalnym rynkiem pracy. • Współpraca z urzędami pracy, uczelniami wyższymi, instytucjami wspierającymi pracę szkoły. • Długoletnia współpraca z wieloma zakładami pracy. • Współpraca z Urzędem Miasta – utworzenie etatu doradcy zawodowego. • Prowadzenie Ośrodka Planowania Kariery. • Współpraca z Izbą Rzemieślniczą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zapotrzebowanie rynku pracy na niektóre zawody. • Zapotrzebowanie rynku na fachowców. • Zatrudnienie w sektorze gastronomicznym, handlowym, kolejowym. • Zwiększenie kreatywności w działaniu wszystkich nauczycieli. • Kontrola i monitoring wymogów, potrzeb oraz prognoz rynku pracy. • Wykorzystanie wiedzy w zakresie

<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego. • Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne. • Możliwość pracy w zakładach pracy w trakcie przerw wakacyjnych oraz po ukończeniu nauki w szkole. • Dostosowywanie kierunków kształcenia do aktualnych potrzeb rynku pracy. • Absolwenci szkoły znajdą miejsca pracy. 	<p>przedsiębiorczości jako punkt wyjścia dla własnej inicjatywy w funkcjonowaniu na rynku pracy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Możliwość zatrudnienia w zakładach pracy, z którymi szkoła współpracuje. • Elastyczność rynku pracy, duże prawdopodobieństwo zatrudnienia. • Nabycie umiejętności przydatnych w pracy.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Bierna postawa nauczyciela, ucznia w procesie nauczania, pozbawiona intencyjności oraz kreatywności. • Często małe zainteresowanie ucznia wybranym zawodem. • Brak zainteresowania wszystkich nauczycieli problemami rynku pracy. • Słabe zaplecze dydaktyczne, brak środków finansowych na przeprowadzenie modernizacji budynków. • Niewielki procent uczniów uzyskuje dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Szybko zmieniające się potrzeby rynku pracy. • Sytuacja gospodarcza kraju. • Emigracja młodych wykształconych absolwentów. • Nie wszyscy pracodawcy uwzględniają fakt posiadania dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe. • Organ prowadzący nie zawsze przy wyrażaniu zgody na utworzenie nowych kierunków kształcenia bierze pod uwagę zasoby kadrowe szkoły. • Długotrwały proces uzyskiwania pozwolenia na nowe kierunki kształcenia.

Analiza SWOT

Współpraca nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących z nauczycielami przedmiotów zawodowych

Wykorzystywanie wiedzy merytorycznej i pedagogicznej w kształtowaniu umiejętności i postaw uczniów szkół zawodowych

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • Otwartość, gotowość do współpracy, wypracowane zdolności komunikacyjne niektórych nauczycieli. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowywanie i wdrażanie innowacji, eksperymentów. • Diagnozowanie efektów pracy, wspólne

<ul style="list-style-type: none"> • Dobrze wykwalifikowana kadra. • Umiejętne łączenie teorii z praktyką. • Rozbudzanie aspiracji, rozwijanie zainteresowań uczniów. • Szeroki wachlarz form doskonalenia. • Prowadzenie zajęć przygotowujących do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe oraz egzaminu maturalnego. • Doświadczenie w pisaniu wniosków do projektów unijnych. • Organizowanie konkursów przedmiotowych, uczestnictwo w olimpiadach. • Organizowanie spotkań z pracodawcami i uczelniami wyższymi. 	<p>wnioskowanie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Większe zaangażowanie wszystkich nauczycieli w uczestnictwo uczniów w konkursach, olimpiadach i innych przedsięwzięciach. • Trafne ocenianie możliwości ucznia. • Uatrakcyjnianie przebiegu lekcji. • Podmiotowość w podejściu do ucznia, jego wiedzy oraz zastosowania odpowiednich metod w procesie nauczania. • Nawiązanie współpracy z innymi szkołami, uczelniami, przedsiębiorstwami. • Wspólne kształtowanie postawy ucznia.
<p>SŁABE STRONY</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Słaby przepływ informacji wynikający z zatrudnienia nauczycieli w wielu placówkach. • Brak wypracowanych wspólnych działań. • Niezadawalające wyposażenie bazy dydaktycznej szkoły. • Zaległości edukacyjne ucznia. • Trudności w komunikacji nauczyciel – uczeń. • Niewystarczająca korelacja międzyprzedmiotowa, zarówno w zakresie przedmiotów ogólnokształcących jak i zawodowych. • Brak zainteresowania rodziców osiągnięciami ucznia w szkole. • Niskie wyniki egzaminów maturalnych i zawodowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Skupianie się tylko na prowadzonych przez nauczyciela przedmiotach. • Wieloetatowość kadry pedagogicznej. • Bierna postawa nauczycieli. • Część nauczycieli nie widzi potrzeby podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych. • Jednotorowość w procesie nauczania.

Analiza SWOT

Kompetencje zawodowe i kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów Szkoły

Pobudzanie aspiracji edukacyjnych i zainteresowań uczniów, rozwijanie umiejętności kluczowych oraz przygotowanie młodzieży do kontynuowania nauki i funkcjonowania na rynku pracy

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • Właściwa postawa niektórych nauczycieli zaangażowanych w rozwój dydaktyczno-społeczny uczniów. • Pobudzanie aspiracji edukacyjnych i zainteresowań uczniów w procesie kształcenia umiejętności w zakresie kompetencji kluczowych. • Duża wiedza merytoryczna nauczycieli w zakresie kształtowania umiejętności kluczowych. • Duży wybór zajęć pozalekcyjnych dostosowanych do potrzeb uczniów i rodziców. • Doradztwo zawodowe. • Dobre przygotowanie uczniów do udziału w konkursach i olimpiadach, czego efektem jest uzyskanie tytułu laureata i otrzymanie indeksu uczelni wyższych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Udział w projekcie - rozwijanie umiejętności kluczowych, przygotowanie do kontynuowania i funkcjonowania na rynku pracy. • Zwiększenie efektywność kształcenia poprzez zaproponowanie nowych, atrakcyjnych metod i form pracy. • Rozwój gospodarczy regionu. • Pobudzanie aspiracji edukacyjnych i zawodowych - kontynuacja nauki, kariera zawodowa. • Działania zmierzające do eliminowania postaw biernych i negatywnych.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Brak zaangażowania wszystkich nauczycieli w pracę szkoły. • Etykietowanie uczniów – brak indywidualnego podejścia do uczniów. • Brak informowania rodziców o udziale dzieci w zajęciach pozalekcyjnych. • Brak przepływu informacji o zdolnościach i zainteresowaniach uczniów pomiędzy nauczycielami a rodzicami oraz nauczycielami. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wypalenie zawodowe. • Nie identyfikowanie się z miejscem pracy. • Obawa przed wprowadzaniem zmian. • Niepewność zatrudnienia związana z sytuacją na rynku pracy oraz niżem demograficznym. • Zmniejszenie poziomu inicjatywy w zakresie poszukiwania nowych możliwości rozwoju szkoły. • Spadek zainteresowania w zakresie nowych możliwości rozwoju osobistego.

- Brak samodzielności.

Analiza SWOT

Kadra pedagogiczna w aspekcie kształtowania Kompetencji Kluczowych

Umiejętność dostosowywania programów do zmieniających się uwarunkowań środowiskowych i rynku pracy

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • Monitoring zawodów nadwyżkowych i deficytowych. • Uniwersalność, otwartość na nowe kierunki kształcenia. • Stosowanie sprawdzonych metod pracy. • Młodzi nauczyciele otwarci na nowatorskie podejście do procesu nauczania. • Doświadczona kadra pedagogiczna posiadająca kwalifikacje do nauczania drugiego przedmiotu. • Nauczyciele są egzaminatorami w zakresie egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe i egzaminów maturalnych. • Współpraca Komisji Przedmiotów Ogólnokształcących z Komisją Przedmiotów Zawodowych. • Opracowanie specjalizacji: handel żywnością, spedycja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pozyskiwanie funduszy na doksztalcenie. • Przygotowywanie, wdrażanie projektów, programów autorskich, innowacji, eksperymentów. • Różnicowanie programów nauczania pod kątem oczekiwań, wymagań i prognoz rynku pracy. • Wykwalifikowana kadra nadążająca za zmianami. • Wspólne wypracowywanie strategii rozwoju szkoły
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Braki finansowe uniemożliwiające pokrycie kosztów opracowania i aktualizowania programów nauczania. • Atmosfera i relacje interpersonalne wywołujące brak przywiązania do miejsca pracy. • Zniechęcenie niektórych nauczycieli do wprowadzania nowych metod i form pracy. • Nieelastyczność kadry pedagogicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Szybka zmiana wymagań rynku spowodowana gwałtownym rozwojem technologii. • Niska stabilność rynku pracy, brak miejsc pracy. • Niewielki procent dostosowanych programów do zmian na rynku pracy. • „Inercja” systemu edukacji i relatywnie długi okres wprowadzania zawodu do klasyfikacji

w zakresie zmian. <ul style="list-style-type: none"> • Brak chęci do doskonalenia się do aktualnych potrzeb szkoły. 	szkolnej. <ul style="list-style-type: none"> • Wysokie koszty szkoleń. • Brak specjalistów w zakresie konstruowania programów i podstaw programowych. • Bierność nauczyciela, praca w oparciu o zdeaktualizowane programy nauczania.
---	--

Analiza SWOT

Charakterystyka uczniów

Znajomość wymogów, potrzeb i prognoz rynku pracy

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> • Zainteresowanie miejscem pracy poprzez zajęcia praktycznej nauki zawodu w zakładach pracy. • Wysokie wyniki nauczania oraz frekwencja na zajęciach praktycznych. • Część uczniów zainteresowana jest zdobyciem dodatkowych kwalifikacji. • Pewien odsetek uczniów cechuje aktywność, otwartość, ambicja, posiadają zdolności manualne. • Rozeznanie na rynku pracy. • Współpraca z doradcą zawodowym w kontekście planowania osobistej kariery 	<ul style="list-style-type: none"> • Zajęcia z doradztwa zawodowego – poznanie predyspozycji zawodowych. • Zajęcia psychoedukacyjne – wzmocnienie poczucia własnej wartości. • Możliwość podjęcia pracy po zakończeniu nauki lub kontynuowania edukacji w innej placówce. • Zmiany w systemie edukacji. • Współpraca z lokalnym rynkiem pracy. • Stały monitoring zmian.
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Nieprzemyślane decyzje – przypadkowy wybór kierunku kształcenia. • Mała znajomość rynku pracy i perspektyw rozwoju. • Zaległości edukacyjne z poprzednich etapów edukacyjnych. • Niska motywacja do nauki, • Brak wiary we własne możliwości, • Brak zainteresowania swoją przyszłością 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak pracy w wyuczonym zawodzie. • Zmienna sytuacja na rynku pracy – bezrobocie. • Nie odnalezienie się na rynku pracy. • Zbyt duża liczebność klas (narzucona przez organ prowadzący przy istniejącym niżu demograficznym). • Trudności w tworzeniu oddziałów integracyjnych (uczniowie z orzeczeniami

<p>zawodową.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak chęci do uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych. • Brak umiejętności pracy z podręcznikiem 	<p>i opiniami).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak wsparcia ze strony rodziców. • Środowisko uczniów zagrożone bezrobociem, uzależnionych, wkraczających na drogę przestępczą. • Trudne warunki ekonomiczne rodzin.
--	---

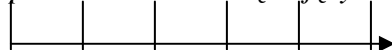
2.4 respondenci: uczniowie z technikum – 78 oraz zasadniczej szkoły zawodowej poszczególnych poziomów kształcenia - 48

Kwestionariusz ankiety

W związku z przystąpieniem naszej szkoły do projektu „Kluczowe kompetencje” zwracamy się do Ciebie z prośbą o wypełnienie poniższego kwestionariusza ankiety. Informacje posłużą nam do opracowania diagnozy w zakresie zdobytych przez Ciebie wiadomości i umiejętności z przedmiotów: języki obce (angielski, niemiecki, rosyjski), technologia informacyjna, przedsiębiorczość oraz matematyka, chemia i biologia. Dodatkowo pozwolą na opracowanie zmian w programach nauczania ww. przedmiotów w celu lepszego przygotowania uczniów do podjęcia pracy zawodowej lub dalszej nauki.

1. Jak oceniasz zdobyte w szkole umiejętności z wykorzystaniem ich na przedmiotach zawodowych oraz zajęciach praktycznych w zakresie (zaznacz na skali):

a) porozumiewania się w językach obcych

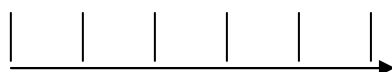
0 1 2 3 4 5

b) wykorzystywania myślenia matematycznego

0 1 2 3 4 5

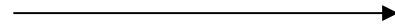
c) wykorzystywania technologii informacyjnej

0 1 2 3 4 5

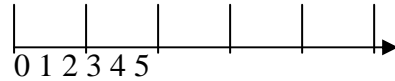
d) przedsiębiorczości

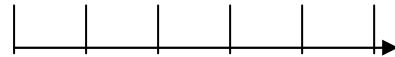

0 1 2 3 4 5

e) wykorzystania wiadomości z chemii / analizy chemicznej

f) wykorzystania wiadomości z biologii

0 1 2 3 4 5

2. Które z umiejętności zdobytych w wyniku nauczania języka obcego będą ci najbardziej przydatne w pracy zawodowej, a które w życiu (zaznacz x):

umiejętności	w życiu	w pracy
znajomość słownictwa i gramatyki		
zdolność rozumienia ze słuchu		
mówienie		
czytanie		
pisanie		
inicjowanie i podtrzymywanie rozmowy		

3. Czy uczęszczasz na dodatkowe zajęcia z języka obcego? (z jakiego – uzupełnij)

a) tak, dlaczego

b) nie, dlaczego

4. W jaki sposób możesz wykorzystać wiedzę i umiejętności zdobyte na matematyce w pracy zawodowej oraz życiu codziennym? (napisz)

umiejętności	w życiu	w pracy
myślenie logiczne i przestrzenne		
umiejętność liczenia		
znajomość miar i struktur		
terminy i pojęcia matematyczne		

stosowania zasad i procesów matematycznych		
Rozumienia dowodów i argumentowania		

5. W jaki sposób możesz wykorzystać wiedzę i umiejętności zdobyte na technologii informacyjnej w pracy zawodowej oraz życiu codziennym? (napisz)

umiejętności	w życiu	w pracy
znajomość aplikacji komputerowych (edytor tekstu, arkusze kalkulacyjne, bazy danych)		
umiejętność komunikacji za pomocą mediów elektronicznych		
znajomość zagrożeń związanych z Internetem		
terminy i pojęcia matematyczne		
umiejętność tworzenia prezentacji multimedialnej		

6. W jaki sposób możesz wykorzystać wiedzę i umiejętności zdobyte na przedsiębiorczości w pracy zawodowej oraz życiu codziennym? (napisz)

umiejętności	w życiu	w pracy
znajomość zasad działania gospodarki		
umiejętność skutecznej reprezentacji i negocjacji		
umiejętność oceny i identyfikacji swoich mocnych i słabych stron		
umiejętność oceny ryzyka i podejmowania go w uzasadnionych przypadkach		
zdolność do planowania przedsięwzięć i prowadzenia ich do osiągnięcia zamierzonych celów		
znajomość zasad dobrego zarządzania		

7. Jak oceniasz umiejętności zdobyte przez Ciebie na zajęciach praktycznych? (zaznacz odpowiedź)

- a) bardzo dobrze
- b) dobrze
- c) słabo

8. Czy zdobyte przez ciebie wiadomości i umiejętności pozwoliły ci na poznanie rynku pracy w zakresie: (zaznacz)

a) wymogów: tak nie częściowo

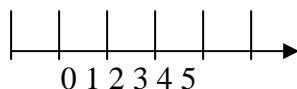
b) potrzeb: tak nie częściowo

c) prognoz: tak nie częściowo

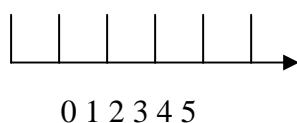
9. Jak oceniasz działania szkoły w obszarze przygotowania do podjęcia przez Ciebie:

(zaznacz na skali)

a) pracy

b) dalszej nauki

10. W jakie dodatkowe umiejętności / wiedzę powinna Cię wyposażyć szkoła, abyś był/a lepiej przygotowany/a do:

kontynuowania nauki	funkcjonowania na rynku pracy

11. Czy według Ciebie stosowane przez nauczycieli programy nauczania są dostosowane do zmieniających się uwarunkowań środowiskowych i rynku pracy?

Tak (jakie?)	Nie (jakie?)

12. Czy nauka na wybranym przez Ciebie kierunku kształcenia rozwija Twoje zainteresowania?

a) tak

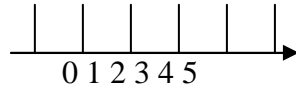
b) nie

13. Czy szkoła stwarza Ci warunki do rozwoju pod kątem zmieniającego się rynku pracy?

a) tak

- b) nie
c) nie wiem

14. Jak oceniasz współpracę szkoły z lokalnym rynkiem pracy? (*zaznacz na skali*)

15. Jakie są według Ciebie strony szkoły w zakresie:

- współpracy nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących z nauczycielami przedmiotów zawodowych
- wyposażenia szkoły
- przygotowania uczniów do kontynuowania nauki i funkcjonowania na rynku pracy
- rozwijania zainteresowań

mocne strony szkoły	słabe strony szkoły

Dziękujemy!